49րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1619 Կ. ՊՈԼԻՍ ՇԱԲԱԹ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 30–13 ՀՈԿՏԵՄ. 1906 25 ՇԱԲԱՆ 1324–30 ԷՅԼՈՒԼ 1322

Journal Armenien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Բապը Ալի Ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى وسياسى غزته در
صاحب امتيازى: اوهانس قيصريان
اداره‌خانه‌سى: باب عالى جاده‌سنده نومرو ٣٨

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ», ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Արժի Սէր, Արժի Բարի

Այն առտու դարձեալ ջիղերը ոտքի ելած էին ու վերջին ծայր գրգռուած վիճակի մը մէջ վաճառատունէն ներս մտաւ Տերեւեան։

—Ո՞ւր են, գոչեց, աչքերը վաճառատան չորս կողմը պտըտցնելով, կէս օր եղեր է, դեռ մարդ չկայ մէջտեղ։

Պաշտօնեաները արդէն վարժ՝ Տերեւեանի դիւրագրգիռ բնաւորութեան, ամենքը մէկէն լուռ երեւումով մը իրենց գոյութիւնը ցոյց տուին։

—Գործերը երեսի վրայ ձգած, կը շաղակրատէք այնպէս չէ՞, շարունակեց. ա՛ս ի՛նչ անհոգութիւն, ո՛չ գործի նայող կայ, ոչ ալ վաճառատան վրայ խորհող. մէյ մը որ մարդ պիտի ըլլայ։

Ոչ ոք պատասխանեց այս անտեղի ամբաստանութեան, որ նոր բան մը չէր Տերեւեանի համար։

—Տօ՛ ի՛նչ կովի պէս կեցեր էք, գոչեց վաճառականը, անուսարաւիի մանուած բեռնակիրը խոշտանգելով, ի՛նչ աղտ է աս, ի՛նչ փոշի է. չալե՞ս, փոշիները չորբե՞ս, չմաքրե՞ս։

—Աղա հիմայ...

—Տօ ա՛նգամ մըն ալ աւլէ, տասը անգամ աւլէ, մինչեւ իրիկուն աւլէ։

Տերեւեան իր անհանդարտ զայրոյթովը առաջանալով վերջապէս գրասեղանին գլուխը նստաւ, ու պաշտօնեաները առատ շունչ մը առին։

Այս տեսարանը շաբաթը մէկ քանի առտու կը կրկնուէր վաճառատան մէջ, երբ Տերեւեան յոռի տրամադրութիւններով մտնէր տունէն։ Մարդը ամբողջ ճամբուն տեւողութեամբ չէր կրնար բարկութիւնը զսպել, և իր պաշտօնեաներուն վրայ սովորութիւն ունէր ժայթքեցնել ներքին զայրոյթն ու խըռովքը։ Այն առտու մանաւանդ խիստ գրգռուած կ'երեւէր ու բնաւ տրամադրութիւն չէր ցուցներ հանդարտելու, երբ բեռնակիրը այցաքարտ մը ներկայեց իրեն։

Տերեւեան հազիւ այցաքարտին վրայ աչքը սեւեռած, զեփիւղին կտրեցաւ, ու անմիջապէս դէմքը փոխելով,

—Ո՛վ բերաւ այս այցաքարտը հարցուց։

—Սեւեր հագած տիկին մը, որ դուրսը ձեզ կ'սպասէ։

—Բալէ՛, չո՛ւտ, չո՛ւտ, մասնաւորապէս հրամցուր զայն։

Տերեւեան՝ բեռնակիրին այս հրահանգը տալէ ետք չկրցաւ համբերել ու ինք մինչեւ դուռ վազելով ներս հրամցուց այցաքարտին տէրը, որ հազիւ քառասունըհինգ տարեկան, մարմինով ու վերջին աստիճանի սիրուն կին մըն էր։

Ո՛չ քաղաքավարական ձեւակերպութիւն մը, ո՛չ ալ ընդունելութեան արարողութիւն մը տեղի ունեցաւ Տերեւեանի ու սեւեր հագած կնոջ միջեւ. ո՛չ իսկ բարեւ մը փոխանակեցին։ Տերեւեան յարգալից լռութեամբ մը մասնաւոր սենեակ մը առաջնորդեց կինը ու երբ առանձին մնացին.

—Դո՛ւն Մատըլէն, դո՛ւն, մըլտաց, ցած ձայնով. հաւատալս չի գար։

Այցելուհին որ անցեալ գեղեցկութեան մը ամբողջ հմայքը կը կրէր իր լուսապայծառ հասունութեանը վրայ, աղնուական պարկեշտութեամբ մը,

—Ինչո՞ւ չի հաւատաք ըսաւ. նեղութեան մը պարագային մարդ բարեկամէ ուրիշ որո՞ւ կրնայ դիմել։

—Ուրեմն ինծի կը հաճի՞ք տալ բարեկամ տիտղոսը այնպէս չէ՞, հարցուց վաճառականը շլմորած ճառագայթումով մը։

—Այո՛. և միշտ բարեկամ, յարեց այցելուհին։

Տերեւեան բոլորովին այլայլած, ո՛չ կրնար խօսիլ, ո՛չ նստիլ ու ո՛չ ալ հանգիստ ընել. անակնկալ բախտաւորութեան մը արժանացողի աննկարագրելի յուզումով, մերթ ոտքի կ'ելլար, մերթ կը նստէր ու մերթ ալ գրասեղանին վրայի առարկաները կը շոյէր, չկրնալով չեչտակի նայիլ տիկինին երեսին։

—Մեր Օննիկին համար եկայ. յարեց այցելուհին. դպրոցը աւարտեց, բաւական յաջողակ է կ'ըսեն ուսուցիչները...

Տերեւեան չպատասխանեց. լուռ մտատանջութիւնով մը շարունակելով չարչարուիլ,

—Դիտես ի՛նչ կը մտածեմ այս պահուս, հարցուց.

Մատըլէն խորհրդաւոր ձեւով մը գլուխը շարժեց։

—Դուն Օննիկիդ վրայ միայն կը խորհիս, հապա իմ վրայ ո՞վ խորհի, ո՛վ խնամէ զիս, ո՛վ խորհրդակից ըլլայ, ո՛վ գուրգուրայ վրաս։

Այցելուհին դէմքէն բացայայտ կ'երեւար դժկամակութիւնը Տերեւեանի խօսելու այս ձեւէն. վաճառականը սակայն բնաւ կարեւորութիւն չտալով,

—Գիտե՞ս որ աշխարհի ամենէն դժբախտ, ամենէն արգահատելի ու ամենէն աւելի գթութեան կարօտ մարդն եմ, ըսաւ։ Այս յիսունըհինգ տարեկան հասակիս մէջ վայրկեան մը իսկ հանգստութիւն չունիմ ու ամէն օր ծաղր ու ծանակ եմ տանս մէջ, հակառակ ամսական յիսուն վաթսուն ոսկի ծախսելուս։ Դեռ հիմա դուն չեկած՝ անգի՜ն կռիւ յարուցի վաճառատան մէջ, առանց ո՛և է բանաւոր պատճառի, միմիայն անոր համար որ տունէն ամբողջ ջիղերս ոտք հանած էին. և հաւատայ որ այս ամէն չարիքին միակ միակ պատասխանատուն դո՛ւն ես Մատըլէն։

—Բայց այդ կարգի խնդիրներու վրայ խօսելու ժամանակը անցած է այլեւս մեր երկուքին ալ համար, առարկեց այցելուհին։

—Ընդհակառակը, յարեց Տերեւեան, ես կը պնդեմ որ ամենէն անհրաժեշտ ժամանակը հիմայ է սրտի խնդիրներու վրայ ճառելու. ասկէ զատ ձեր այս օրուան այցելութեամբ անգամ մըն ալ հաստատեցիք թէ, նախախնամութիւն մը կայ որ կը հսկէ մեր վրայ, կը խնամէ զմեզ ու նեղ ժամանակներ օգնութեան ձեռք կը կարկառէ։

Տերեւեան այն աստիճան զգացումով ու անկեղծութեամբ կը խօսէր որ Մատըլէն հակառակ արիութիւնը պահելու համար ըրած գերմարդկային ճիգերուն, չկրցաւ ինքզինք զսպել, ու յուզումին սաստկութենէն սկսաւ դողալ։

×

Մտերմութիւնը շատ հին էր իրենց միջեւ. վաղեմի դրացիներ էին ու միեւնոյն շրջանակին մէջ անցուցած՝ իրենց դեռատի հասակը։ Երկուքին ալ ընտանիքը բարեկեցիկ էր եղած և Տերեւեան իր պատանեկութեան հասակէն իսկ համակրալից վերաբերում մը ունեցած էր Մատըլէնի հանդէպ որ քանի կատարելութեան հասնէր, այնչափ մեծ տեղ կը գրաւէր անոր սրտին մէջ։

Տերեւեանի մայրը սակայն որ չորս աղջիկ ունէր, տղուն ամուսնութիւնը խոչընդոտ մը նկատելով աղջիկներուն, առաջին օրէն իսկ միտքը դրած էր յաւէտ ամուրի պահել զայն ու սկսած էր այն ուղղութեամբ շարժիլ ամէն առթիւ։

Անսիրտ պառաւը կռահելով որ զաւակը համակրալից վերաբերում մը կը սնուցանէ Մատըլէնի հանդէպ և մտադիր է անոր հետ ամուսնանալ, գործը հիմնապէս ամլութեան դատապարտելու վայրագ մտածումով՝ դժռած էր Մատըլէնի ծնողացը հետ ու շարունակ անընդհատ տարաձայնութիւններ կը յերիւրէր թէ՛ անոնց աղջկան ու թէ անոր ծնողացը ու պարագաներուն նկատմամբ։

Խեղճ երիտասարդը զուր տեղը կ'աշխատէր հաշտութիւն փարձելու իրենց ու Մատըլէնի ընտանեաց միջեւ. մայրը սադայէլական ճիւաղութեամբ մը,

—Ես քուկին միտքդ կը հասկնամ կոր, կը պոռար, դուն ան չըլթիկին հետ խաղի պիտի ելլաս, բայց ես պիտի չթողում. ան շլխտինե՞րը ով կ'ըլլան կոր որ ես անոնցմէ աղջիկ առնեմ։

Տերեւեան ի զուր կը ծածկէր Մատըլէնի համար տածած սէրն ու անոր հետ ամուսնանալու մտադրութիւնը, մայրը կատղած, փրփրած, ամէն անգամ որ ամերիկեան հօտ մը առնէր երկուքին միջեւ,

—Կաթս քեզի հարամ կ'ընեմ լակոտ, կը պոռար, աչքդ աղէկ բա՛ց, ես անանկ քուկին գիտցած մայրերէդ չեմ. դուն իմին երեսս աղէկ նայէ, զաւակը չծեծողը ծունկը կը ծեծէ. քուկին աչքդ դարձեր է, ի՛նչ ընելիքդ գիտցած չունիս. ան չըլթիկ Մատըլէնը պո՛չ կը խաղցնէ, քեզի պէս ապուշն ալ կը հաւտայ. անգամ մըն ալ ուրիշներուն հարցո՛ւր, վայ գլխուդ, ամէն մարդ վրադ կը խնդայ։

Միւս կողմէ Մատըլէնի ծնողքն ալ գնահատելով հանդերձ Տերեւեանի արժանիքը նկատելով որ անոր մայրը կատաղի պայքար մը սկսած է մեզի իրենց դէմ ու անուանարկիչ զրպարտութիւններով աղջկան դէմ կը զինուի, գործը ալ աւելի ծայրայեղութեան չհասցնելու խոհեմութեամբ, անձայն անձուն հեռացան Թաղէն ու գացին Վասփորի հեռաւոր գիւղերէն մէկը հաստատուեցան։

Խեղճ երիտասարդը որ մինչեւ այն ատեն չէր կրցած կշռել Մատըլէնի իր սրտին մէջ բռնած տեղը, հիմա անոր Թաղէն մեկնած օրն իսկ զգաց թէ ի՛նչ մահացու հարուած մըն էր իրեն այս բաժանումը։ Թաղը փուշ կ'երեւէր աչքին ու խենթ ոչխարի նման շարունակ Մատըլէնի պատուհանին առջեւէն կ'անցնէր կը դառնար անոր գրաւիչ դէմքը անգամ մըն ալ տեսնելու դառն յուսախաբութեամբ։ Ա՛լ ոչ ցորեկը գործի կրնար պարապիլ, ո՛չ գիշերը քուն ունէր. շարունակ Մատըլէնի յիշատակէն կը մորակուէր, ու ամէն վայրկեան անոր հետ կ'ապրէր երեւակայութեամբը։ Հազիւ տասնըհինգ օր անցած էր անոնց Թաղէն հեռանալէն և Տերեւեան այս կարճ ժամանակամիջոցին մէջ կըմախք մը դարձած էր բառին բուն իմաստով։ Ամենէն ցաւալին այն էր որ աղջկան ծնողացը հետ ալ չէր կրնար տեսնուիլ, յարաբերութիւնը պաշտօնապէս խզուած էր երկու ընտանիքներուն միջեւ, ու Տերեւեան մտքէն կը ճանչնար Մատըլէնը, որ եթէ զինք սիրէր իսկ, չէր զիջանիր ո՛չ գաղտնաբար թղթակցիլ իրեն հետ ու ոչ ալ ո և է միջոցաւ յարաբերութիւն մշակել։

Այս պայմաններուն տակ ամէն յոյս կորսուած էր Տերեւեանի համար, որ վիշտին մեծութեան տակ ընկճած, շատ մը յուսահատներու նման օղիի ու զեղխութեան տուած ինքզինք շարունակ կը խմէր, առանց շաբաթը երկու գիշեր տուն հանդիպելու։ Եւ մօրը քով մնացած գիշերներն ալ մինչեւ լոյս կռիւով կ'անցընէր, զզուանք ու արհամարհանք միայն զգալով ընտանեկան յարկէն։

Զառամ մայրը սակայն փոխանակ գործած չարիքը դարմանելու և զաւկին սպառնացող վտանգը արգիլելու, ա՛լ աւելի կը յամառէր իր վայրագութեանը մէջ ու ամէն անգամ որ տղան տուն գար, կեղծ հոգածութեամբ մը։

—Վա՛խ զաւակս վա՛խ, կը գոչէր, քեզի աս վիճակին հասցնողը Աստուծմէ թող գտնայ. իմ ըսելուս հարկ չկայ, Աստուած ետքը ետքը պիտի քեօռցնէ ան Մատըլէնին հօրն ալ մօրն ալ աչուըներ, աղջիկը յանցանք չունի, աւը յանցանքը անոր ճատը մօրն է քի աղջիկը խալխին տղուն վրայ թող կուտայ եէ, սանկ գառնուկի պէս զաւակս գլուխէ կը հանէ։ Ո՞ր աղջիկ իր գլխուն ձգես նէ անկէ աղէկ կ'ըլլայ, մայր ըսածդ չան լակոտի պէս ծնելու փորոցը նետողու չէ զաւակը, մենք ալ աղջիկ զաւկի տէր ենք, մեղա՜յ, մեծ չը խօսիմ, թո՛ւ, թո՛ւ, թո՛ւ։ Ան խօռթլախին ձեռքէն ամէն բան կուգայ, չիտակը ես կը վախնամ անանկներէն, մութլախ պիլչիւ ըրած է։

Եւ Մատըլէնի ծնողաց հասցէին ուղղուած այս զրպարտութիւնները օր աւուր ա՛լ աւելի կը բազմապատկէին մօրը հանդէպ զգացած զայրոյթը տղուն, որ ընտանիքին անունը չաղարտելու և քոյրերը ակամայ կուսութեան չդատապարտելու կանխահոգութեամբ միայն տուն կը մտնար կ'ելլար, ներքնապէս բնաւ յարաբերութիւն չընելով ընտանիքին անդամներէն ո՛և է մէկուն հետ։

Երկու տարի ետք Մատըլէն ամուսնացած էր վաճառականի մը հետ ու հեռաւոր քաղաք մը հարս գացած։ Անոր սէրը սակայն փոխանակ մարելու, ալ աւելի աճիլ սկսած էր Տերեւեանի մէջ, որ հիմա կը զղջար թէ ինչո՞ւ չէր ընդդիմացած մօրը ու սրտին սիրածը ձեռքէ հանած էր։ Այս զղջումը քանի [illegible] իր մէջ, վրէժխնդրութեան ոգին ալ նոյն համեմատութեամբ կը սաստկանար մօրը ու քոյրերուն հանդէպ, որոնց սիրտը կոտրելու և ամբարտաւանութիւնը ստանալ ընելու մոլեգնութեամբ, գնաց ընտրեց անպատիւ օտար աղջիկ մը ու սկսաւ անոր հետ ապօրինի կերպով կենակցիլ։

Մայրը զաւկին այս անակնկալ վրէժխնդրութեան հանդէպ միայն զգաց գործած ոճիրին մեծութիւնը, բայց անօգո՜ւտ. տղան անգամ մը օճիրը ձեռք տուած էր օտարուհիին որ ամէն օր նոր նոր հրապոյրներ կ'ստեղծէր Տերեւեանը իրեն կապելու և անկէ կարելի եղածին չափ շատ դրամ քաշելու արբշանօգութեամբ։

Հիմա յիմար մը, գինով մը, շլմորած մըն էր Տերեւեան որ կենդանի մեռելի մը պէս կ'ապրէր, միշտ անտարբեր՝ իր շուրջ անցած դարձածներուն։ Գութի, սիրոյ զգացումներուն աջարդած էր արհամարհանքի բուռն մոլուցք մը որ և ո՛չ մէկուն կը կարեկցէր, նոյն իսկ մօրն ու քրոջը ապագան ալ նշանակութիւն չունէին աչքին, որոնց քանի՜ իրեն հասցուցած չարիքը յիշէր, նոյնչափ կը դառնանար։

Վերջապէս տարիներու ընթացքին մայրը մեռաւ, քոյրերն ալ սանկ նանկ մէկ մէկ ամուսին գտան. մինակ ինք Տերեւեան մնաց օտարուհիին ճիրաններուն մէջ, որ լուծը օրաւուր ծանրացուցած, հիմա թէ՛ ամսական յիսուն վաթսուն ոսկի ծախս ընել կուտար իրեն և թէ ալ ծառայի հանգամանք մը ընծայել կը մտնէր անոր, տան մէջ։

Նոյն իսկ այն առտուն խիստ ծանր կռիւով մը բաժնուած էր տունէն, ուր խոստացած էր անգամ մըն ալ ոտք չկոխել, թէեւ հարիւր անգամ սաստիկ երդումներ ըրած էր ու տարփուհին երկու օր ետք միջոցը գտած էր նորէն հաշտուելու։

Ուստի դժբախտ Տերեւեան որ բոլորովին մոռցած էր Մատըլէնի գոյութիւնը ու անոր ամուսնոյն մէկ քանի տարի առաջ մեռած ըլլալը պատահաբար լսած, հիմա սրտին այնչափ մօտ եղող կինը քսան տարի ետք իր քով տեսնելէն շլմորած շուարած, չէր գիտեր ինչ լեզուով խօսէր ու ի՛նչ ձեւերով վարուէր անոր հետ։ Իրեն համար քառասունըհինգ տարեկան որբեւարի մը չէր Մատըլէն, իր աչքին նոյն այն հրաշագեղ դրացուհին էր, որուն բաժանումը ամբողջ կեանքը խորտակած էր աշխարհի վրայ։

Մէկ երկու վայրկեան լռեցին երկուքն ալ, տիկինը վերջ տալու համար տիրող չփոթութեան։

—Մեր Օննիկին համար կը փափաքիմ խորհուրդ հարցնել, ըսաւ։

Տերեւեան խօսակիցը ընդմիջելով,

—Ախ Մատըլէն, գոչեց խուսափողական ճամբայ մի բռներ, Օննիկը հասկըցանք, անիկայ ես պիտի որդեգրեմ, դուն իմ ըսածիս պատասխան տուր։ Առաջաբաններ ձեւաբանութիւններ մի՛ փնտռեր, այդ պարտականութիւնները լուլի կատարած ենք քսան տարի առաջ, հիմա ժամանակը սուղ է ալ և պէտք է փութանք կարելի եղածին չափ շուտ գլուխ հանելու մեր կենակցութիւնը։

Մատըլէն գլուխը վար ծռած լուրջ դէմք մը առաւ. Տերեւեանի այցելած պահուն բնաւ սանկ բան չէր անցներ միտքէն և հիմա հազիւ դռնէն ներս խնամած, հազիւ երկու բառ փոխանակած, ամուսնական առաջարկ մը կ'ելլէր դիմացը։ Տերեւեան ուշիմ ու խելահաս մարդ՝ կռահելով որբեւարին զգացումները։

—Մի՛ մեղադրեր զիս պա՛շտելիս, ըսաւ, և թոյլատրէ որ այս ոճով խօսիմ հետդ, դժբախտութիւնը խեղդամահ ընել կ'սպառնար զիս և հիմա քու ազատարար ներկայութիւնդ նոր կեանք մը, յոյսի ճառագայթ մը ծնցուց մէջս, չես գիտեր թէ ի՛նչ է դժբախտ ըլլալը։

Վաճառականը մանրամասնաբար պատմեց Մատըլէնի իր քսան տարուան դժբախտ կեանքը զոր վարած էր անոնց իրենց Թաղէն բաժնուելէն ետք. անկեղծութեամբ խոստովանեցաւ տարփուհիի մը լուծին տակ գտնուիլը ու Թախանձագին խնդրեց որ իրեն հետ ամուսնանալու խօսք տալով վերջակէտը դնէ այս անվերջ դժբախտութեան։

Մատըլէն կամաց կամաց վարժուեցաւ վերամուսնութեան գաղափարին ու երբ Տերեւեանէն բաժնուեցաւ, անոր կինը ըլլալու խոստումը տուած էր արդէն։

* *

Քանի՛ քանի՛ տգէտ մայրեր կան արդեօք որ կարծելով թէ իրենց մանչ զաւակը ամուսնացնելով հարսերու, Թոռներու տիրանալով՝ իրենց կամ իրենց աղջիկ զաւակներուն հանգիստը պիտի խռովի։ Անհոգ, անտարբեր կը նստին միշտ ամուսնութեան յոռի կողմերուն վրայ ողբալով ու հարսերն ու աղջիկները բամբասելով։ Այս մոլութեան հետեւանքները պէտք է գիտնան որ պարզ ոճիր է իրենց արարքը ու անքաւելի մեղք։ Ինչո՞ւ ամուրի պահել երիտասարդ մը, երբ անիկա ամէն միջոց ունի ամուսնանալու և ընտանիք մը կազմելու. ինչո՞ւ պատ քաշել մանչերուն առջեւ ու անոնց ծերութեան կեանքը դառնացնել։ Ի՛նչ ընէ ծեր ամուրի մը, ո՛ւր ապաստանի, որո՛ւ խնամքին տակ ապրի իր մենութեան ու հիւանդութեան օրերուն։ Աղջիկ զաւակները ամուսնացնելու, զանոնք ժամ առաջ տեղաւորելու համար այնչափ փութկոտութիւն ցուցնող մայրերը, ինչո՞ւ բոլորովին անտարբեր կը գտնուին երբ կարգը մանչ զաւակներուն գայ։ Այսպիսիներ կրնան օգտուիլ Տերեւեանի իրական պատմութենէն որ մէկ հատը չէ դժբախտաբար իր տեսակին մէջ։

ԼԵԼԱԿԻ ԾԻԼ

Այնքան հեռու որքան կ'երթեն յիշատակներս, կը լսեմ այս բառերը, կրկնուած Թարմ ձայնէ մը, պայծառ առաւօտներուն, երջանկութեան և գարնայնի դրասանգումի մը մէջ։ Կը վերատեսնեմ դեռ որոշակի սպիտակափառ փողոցը, լուռ, անդորր Թաղի մը խորը, և ուր, ապրիլի ամէն օր արթննալուս այս երգը կը լսէի.

—Լելակի ծի՛լ... լելակի ծի՛լ...

Առաջին անգամ որ լսեցի, զարմացած, բացի պատուհանս և տեսայ հեռանալը քնքոյշ ուրուագծի մը, որ իր գլխուն վրայ կը կրէր ծանր խուրձ մը։ Միւս առտուն, ուշադիր, զուարթ արեւին արշալոյսին տեսայ հասնիլը քսանամեայ աղջկան մը, բոպիկ ոտքերով, գեղեցիկ՝ դաշտերու պարզուկ գեղեցկութիւնով, պայծառ խոշոր աչուըներով և քակուած մազերով, որոնց վրայ ծաղիկներ կը կայլակէին։

Անտարակոյս կանուխ կանուխ ան գացած էր իր քաղը ընելու դաշտի արահետներուն երկայնքը և զայն կը ծախէր իր յանկերգովը յաճախորդները քաշելով։ Այս տղան իր աղքատի հագուստներուն տակ ազնուական կը թըւէր։

Կը քալէր իր շնորհալի մարմինը ճօճելով, ձեռքերը կողերուն վրայ, սիրուն շարժումի մը մէջ, միայն կենալով այն ատեն երբ ծաղիկ մը պիտի յանձնէր, բնաւ չշաղակրատելով կիներուն հետ, չժպտելով երբեք այրերուն հետ, և վաճառումէն անմիջապէս ետք ճամբայ ինկալով դարձեալ, օդին մէջ արձակելով,

«Լելակի ծի՛լ... լելակի ծիլ...»

—Բարի լոյս աղո՛ւր... ի՛նչ կ'արժեն ծաղիկներդ։

—Քսան սու մէ՛կ գրկաչափը, չհամբերո՞վ։

—Եկուր և հինգ հատ տուր։ Կ'ըլլա՞յ։ Բարեկամուհիիս համար է։

—Ո՞վ է ատ Բարեկամուհիդ։

—Մեծ սէր մը զոր ունիմ սրտիս մէջ։

—Այն ատեն գինը կը փոխուի. ծաղիկները աւելի՛ աժան են սիրահարներուն համար...

Նլաւ քարէ սանդուխներէն և ես դուռը բացի։ Կը յիշեմ, սեմին վրայ այս գարնանային երեւոյթը։ Այս աղջիկը աղուոր էր վայրի գեղեցկութիւնով մը, իր խորունկ և քաղցր աչքերով։ Ժպտելով ըսաւ.

—Ահա՛ Բարեկամուհիիս համար.

Ոսկի մը տուի և ըսի.

—Ա՛ռ, քեզի համար...

—Բայց աս շատ է...

—Ա՛ռ, այնքան գոհ եմ որ... Աս սիրոյ իմ առաջին փունջս է...

Իր դէմքը ճառագայթեց.

—Աստուած ձեզի այդ վիճակին մէջ պահէ, ըսաւ։

—Ինչ է անունդ։

Իր ձայնը մրմնջեց երգեցիկ,

—Լելակի-Ծի՛լ...

Ցնծոյ, Թեթեւոտ, Թռաւ գնաց։

Այդ օրէն, ամէն առտու այսպէս Բարեկամուհիիս համար բերաւ նորաքաղ լելակներ, բուրումնաւէտուած ցօղին տակ, և երբ Բարեկամուհիս կը տեսնէր այս ծաղիկները, աղու հաճոյք մը կ'ունենար որ կ'զմայլեցնէր ինծի. ան կը սիրէր իր խարտեաշ դէմքը Թաղել լելակներուն մէջ, ըսելով.

—Գարունն է որ կը շնչեմ։

Եւ ես իրեն կը խօսէի առաւօտեան երգով պզտիկ վաճառորդուհիին վրայ։ Ինծի համար հաճոյք մըն էր այսպէս ամէն օր ծաղիկի մերք մը չինել, և կ'օրհնէի այս աղքատիկ աղջիկը, խիստ աշխատող մը անշուշտ, որովհետեւ խուրձը ծանր էր, և շատ հեռուները երթալ պէտք էր անոր համար։

Այսպէս եղաւ ամբողջ գարնան։

Երբ միւս գարունը եկաւ, առաջին օրերուն, ձայները դարձեալ երգեցին։ Բայց իմ պատուհաններս գոց էին։ Լելակի-Ծիլը կեցաւ տանս առջեւ, իր ձայնը աւելի հնչուն էր, իբր թէ զիս հարցաքննելու համար։

Զիս չտեսնելուն զարմացած, դեռատի աղջիկը հեռացաւ առտուն եկաւ դուռս զարկաւ։

Ան միշտ նոյնն էր, գլխուն վրայ ծաղիկի խուրձով և իր խորունկ աչուըներով։

—Բարեկամուհի՞ս, հարցուց։

Լռութիւն մը տիրեց. շատ ցած պատասխանեցի իրեն.

—Բարեկամուհիս մեռա՛ւ...

Լելակի-Ծիլը ինծի նայեցաւ բոլորովին տխո՛ւր։

Պահ մը ուզեց խօսիլ, յետոյ առանց բառ մը ըսելու, հեռացաւ և երբ իմացայ իր երգին վերսկսիլը, իր ձայնը կը դողար...

Միւս օրը, արշալոյսին, դրանս առջեւ դրուած տեսայ Լելակի-Ծիլին ամբողջ խուրձը, Թուղթի մը վրայ սա բառերով.

«Բարեկամուհիիս համար»։

Բոլոր քաղն էր որ բերած էր, և քաղ մը մի միայն ճերմակ, գերեզմանի՛ գոյն լելակներէ...

Աւա՜ղ, ան չէր հասկցած իմ պատասխանս և երբ հետեւեալ օրը ես զայն տեսայ.

—Բոլոր սրտովս շնորհակալ եմ քեզի, ըսի իրեն. բայց բարեկամուհիս միա՛յն ինծի համար մեռած է...

Ա՛լ երբեք պզտիկ ծաղկավաճառուհին չերեւցաւ. ա՛լ երբեք իր զուարթ ձայնը չի լսեցի իմ պատուհանիս տակ։ Ան փափկանկատութիւնը ունեցած էր ինծի այդ վիշտը խնայելու։

Սակայն, հակառակ այն ատենէն ի վեր Թաւալած տարիներուն, հակառակ կեանքիս ու սիրտիս հասած այնքան, ա՛յնքան բաներուն, ինծի կը Թուի թէ երբ ես ապրիլի առտուները կ'անցնիմ փողոցներէն, կը լսեմ դեռ անորոշ, հեռաւոր արձագանգը սա երգին.

—Լելակի՛ ծիլ, Լելակի ծիլ...

Եւ չեմ գիտեր որ արդեօք դեռատի վաճառուհին կա՞յ դեռ և իմ տունէս հեռո՞ւ կը կրկնէ իր սովորական հասուածը իր քաղերը ծախելու, թէ սիրտիս մէջն է որ կ'երգէ յամառօրէն երջանիկ օրերու օրհնեալ յանկերգը՛...

ՄԱՔՍ ՎԻԼՆԷՕՎ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՔԼՕՏՎԻԿ ՀՕՀԷՆԼՕԷ ԻՇԽԱՆԻՆ ՅԻՇԱՏԱԿԱԳԻՐԸ.— Կէս պաշտօնական հրատարակութեան մը մէջ հետեւեալը կ'ըսուի.— Պիզմարքի հրաժարման պարագաներուն հրատարակութեան վրայ, Պոհեմիա բնակող իշխան Ֆիլիբ Հօհէնլօէի ուղղուած գերման կայսեր հեռագիրը ճշդութեամբ չարտատպուեցաւ Բրակայի Պոհեմիա թերթին մէջ։ Կայսրը, որ այսպիսի հրատարակութեանց ազդեցութիւնը իրենց ուղիղ չափովը գիտէ դատել, իր հեռագրին մէջ խօսած չէ «չնախատեսուած հետեւութիւններու» վրայ, այլ խնդիրը միմիայն փափկանկատութեան տեսակէտէն դիտելով ընդհանրապէս անպատշաճ նկատած է զայն։ Կէս պաշտօնական հրատարակութիւնը աւելցնել զատ կ'ըսէ թէ Հօհէնլօէ իշխանին կրտսերագոյն որդին՝ Ալեքսանդր Հօհէնլօէ իշխան, որ այդ յիշատակագրերուն հրատարակիչն է, կանխաւ կայսեր հաւանութիւնը առած չէ այս մասին։

Պէրլինէր Թակեպլաթ իր վերջինեալ տողերէն վերջ, որոնք յայտնապէս ներշնչուած են, կը յարէ.— «Քանի որ իր իսկ յայտարարութեամբ իշխան Ֆիլիբ Հօհէնլօէ չէ մասնակցած հրատարակութեան, ուստի կայսրը այսուհետեւ ուղղակի Ալեքսանդր Հօհէնլօէ իշխանին հետ գործ պիտի ունենայ այս խնդրոյն առթիւ։»

Թակեպլաթի այս ձեւ յայտարարութիւնը տեսակ մը սպառնալիք է անշուշտ Ֆիլիբ Հօհէնլօէ իշխանին հասցէին։

Նորտտայչէ Ալկէմայնէ Զայթունկ կը հրատարակէ պատճէնը ա՛յն հեռագրին, զոր Վիլհէլմ կայսր իշխան Ֆիլիբ Հօհէնլօէ-Շիլլինկֆիւրսթի ուղղեց։ Ահա այդ հեռագիրը.—

«Զարմանքով և յուսախաբութեամբ կարդացի քիչ առաջ քու հօրդ և իմ միջեւ տեղի ունեցած գաղտնի մանաւոր խօսակցութեան հրատարակութիւնը ի մասին Պիզմարք իշխանին հրաժարման։ Ի՞նչպէս կրնայի երեւակայել որ այսպիսի նիւթ մը հրատարակութեան կարելի էր տալ առանց կանխաւ իմ թոյլտուութիւնս խնդրուելու։ Այսպիսի ընթացք մը վերին աստիճանի աններբանկատ, անխոհեմ և բոլորովին անպատշաճ կը նկատեմ, որովհետեւ մինչեւ հիմա լսուած բան չէ որ Վեհապետին անկ եղող դէպքի մը մասին հրատարակութիւն ըլլայ առանց անոր հաւանութեան։»

Ալկէմայնէ Զայթունկ Հօհէնլօէի յիշատակագրերուն հրատարակութեան վրայ կ'ըսէ.— Ինչպէս կը հաղորդուի մեզի, հանգուցեալ վարչապետ իշխան Քլօտվիկ-Հօհէնլօէ դիտաւորութիւն ունէր իր օրագրութիւնները, նամակները և ծանօթագրութիւնները անձամբ կարգի դնել և հսկել։ Ասիկա չէ եղած։ Իշխանը կանուխէն մեռաւ, և փափաք մը միայն թողուց իր ետեւէն որպէս զի Շթրազպուրկի Բարձրագոյն Կոնսիստորիային արդի նախագահ Ֆրիտրիխ Քուրթիուս յիշատակագիրքը հրատարակէ Շթրազպուրկի մէջ, հաւանութեամբ իր կրտսերագոյն որդւոյն՝ Ալեքսանդր Հօհէնլօէ իշխանին։ Այսպէս յիշատակագիրքը իր բարձր հեղինակին հակակշիռէն զուրկ մնաց։

Լոքալ Անձայկըր կը հրատարակէ յայտարարութիւնը Սթրասպուրկի Կոնսիստորիային նախագահ պատմաբան Քուրթիուսի, որուն յանձնուած էր հանգուցեալ Հօհէնլօէ-Շիլլինկֆիւրսթ Քլօտվիկ իշխանին յիշատակագրերուն հրատարակութիւնը։ Քուրթիուս կ'ըսէ.—

Ուղղակի Քլօտվիկ Հօհէնլօէ-Շիլլինկֆիւրսթ իշխանին կողմէ պաշտօն բանաձեւած էր իշխանին մահուանէն վերջ իր յիշատակագիրքը հրատարակել գրքի ձեւով։ Իշխան Ալեքսանդր Հօհէնլօէ-Շիլլինկֆիւրսթ առանձնեց Քլօտվիկ Հօհէնլօէ-Շիլլինկֆիւրսթ իշխանին բաղձանքին կատարումը, որովհետեւ կտակին համաձայն յիշատակագրերը անոր յանձնուած էին, և հետեւաբար ամէն կերպով իրաւունքի սահմանին մէջ հանգուցեալին զաւկին գիտութեամբ և կամքով աշխատութիւնը աւարտեցաւ և գործը հրապարակ հանուեցաւ։

Մասնաւոր պատճառ մը կամ հիմ մը չկայ գիրքը ճիշդ այս միջոցիս հրապարակ հանելու։ Իր պատրաստութեանը ետքը պարզապէս հրատարակութեան տրուեցաւ։ Ասիկա արդէն ըսուած է գրքին յառաջաբանին մէջ, ուր կը պարզուին հրատարակութեան նպատակը և պատճառները, զորս ո և է հետաքրքիր կրնայ կարդալ հոն, յառաջաբանին մէջ։

Աշխարհի զանազան կողմերը այդ գրքին պարունակութենէն եղած հրատարակութիւններուն ոչ ինք Քուրթիուս և ոչ Ալեքսանդր Հօհէնլօէ իշխան մասնակից չեն։ Հրատարակութիւնները տպագրիչին անկախ արտօնութեամբը եղած են, և ինք (Քուրթիուս) ինչպէս նաեւ Ալեքսանդր Հօհէնլօէ իշխան անակնկալի եկած են այդ արտատպումներուն վրայ։

Նացիօնալ Զայթունկ Հօհէնլօէ իշխանին յիշատակագրութեանց ծագման պատմութեան վրայ իրազեկ աղբիւրէ հետեւեալը կ'ըսէ.— Նախկին վարչապետ իշխան Քլօտվիկ Հօհէնլօէ իր յիշատակագրութեանց աշխատութիւնը յատուկ անձնաւորութեան մը յանձնած էր, ա՛յն ակնկալութեամբ թէ հրատարակութիւնը իր ողջութեան օրերուն պիտի ըլլար, և պիտի կրնար հսկել գործին վրայ։ Այս միջոցներուն էր որ մեռաւ։ Բայց աշխատութիւնը շարունակուեցաւ Ալեքսանդր իշխանին հսկողութեան տակ։

Անդրանիկ որդին Ֆիլիբ շատ մօտ չէր ապրեր իր հօրը քաղաքականութեան։ Արդէն երբ առաջին մասը արտատպուեցաւ Գերմանական Համդէսին մէջ, իշխան Ֆիլիբ հրատարակուածներուն մասին կասկած յայտնեց, որոնք սակայն շարունակուեցան։ Պիզմարքի և Կայսեր միջեւ տեղի ունեցած խօսակցութիւնը, որուն հետեւանքը Պիզմարքի հրաժարումը եղաւ, կայսրը կը փափաքէր այն ատեն միայն հրատարակուած տեսնել երբ անիկա զուտ պատմական շահեկանութիւն ունենար միայն ապագային։ Բայց հիմակ դեռ անպատշաճ էր հրատարակութիւնը։

Քաղուած Յիշատակագիրքէն

Վիեննայի թերթերը ամենէն աւելի կը զբաղին Հօհէնլօէ իշխանին յիշատակագրութեամբ, որ Գերմանիոյ կողմէ Աւստրիոյ հանդէպ ցոյց տրուած քաղաքականութիւնը կը շօշափէ շատ մօտէն, մանաւանդ Պիզմարքի քաղաքականութիւնը։

1889 Օգս. 24ին իշխան Հօհէնլօէ Պատէնի մեծ-դուքսին հետ Մէցէն Շթրազպուրկ կ'երթար։ Պատէնի դուքսը խօսակցութեան բռնուեցաւ իշխանին հետ՝ Աւստրիոյ մասին Պիզմարք իշխանին բռնած ընթացքին վրայ։ Ըսաւ.—

Պիզմարք ի սրտէ կը փափաքէր կամ մինչեւ վերջերս կը փափաքէր Աւստրիոյ հետ զինակցութիւնը լուծել, և միմիայն Ռուսիոյ յարիլ և Աւստրիան իր բախտին ձգել։ Կայսրը համամիտ չէր այս քաղաքականութեան, և վստահ եմ թէ Պիզմարքի անկումը մօտալուտ է, և կայսրը ինք պիտի վարէ արտաքին քաղաքականութիւնը։

1889 Հոկտ. 26ի օրագրութեան մէջ հետեւեալը ըսուած է.—

Ճաշէն վերջ երկար խօսակցութիւն մը ունեցայ մեծ-դուքսին հետ, որ գանգատեցաւ Պիզմարքի վրայ։ Մեծ-դուքսը ըսաւ.— Կայսրը տակաւին պահած է իշխանը, բայց չեմ կարծեր որ երկար տեւէ։

Ֆրիտրիխսրուհի մէջ, ուր Հօհէնլօէ իշխան հիւր էր, 1889 Դեկտ. 14ին հետեւեալ խօսակցութիւնը ունեցաւ Պիզմարքի հետ.—

Երբ պատերազմի մը պատահականութեան խօսքը բրի, ըսաւ.— Հաւանականութիւն չեմ տեսներ որ ի մօտոյ պատերազմ ունենանք։ Ռուսիոյ և Ֆրանսայի հետ հաւասարապէս պատերազմ պիտի ունենանք, և երբ իմանանք թէ ի՛նչ նոր առաւելութիւններ պիտի ունենանք, այն ատեն Ռուսիոյ հետ շատ կը համաձայնինք։ Բայց ասիկա տակաւին ապագայի խնդիր է։ Մէջ բերի զօրավար Վալտէրզէի բանախօսութիւնը, որով կը յայտարարէ թէ պէտք է փութայ Գերմանիա, որովհետեւ երկու տարիէն կրնայ պատերազմ ծագիլ Ֆրանսայի դէմ։ Պիզմարք պատասխանեց թէ Վալտէրզէի ըսածէն բան մը չի ծագիր, որովհետեւ արուեստով քաղաքագէտ չէ այն։ Վալտէրզէ պատերազմ կ'ուզէ, որովհետեւ ինքզինքը ծերացած կը զգայ, երբ խաղաղութիւնը իր ուզածէն աւելի երկար տեւէ։ Իր յայտարարութիւնը արժէք չունի։ Ամէն պարագայի մէջ անտարբերութիւն է մտքէ անցընելը թէ Վալտէրզէ Վարչապետ ըլլալիք մարդ է։ Նոյն իսկ երբեւ Մեծ Սպայակոյտի պետ անբաւական մէկն է, և Մօլթքէ ա՛յն պատճառաւ միայն նախընտրեց զայն Քաբրիվիէն և Հէզէլէրէն, որովհետեւ իր ուզածը կրնայ ընել։ Մերունի Մօլթքէ շատ դէշ ծառայութիւն մը մատոյց գերման բանակին։

1890 Մարտ 21ին, Պիզմարքի անկումէն անմիջապէս վերջ, Հօհէնլօէ Պէրլին կը գտնուէր։ Այդ թուականին ըսուած է հետեւեալը.—

Լսեցի որ հրաժարման պատճառը եղած է խզում մը Կայսեր և Պիզմարքի միջեւ։ Կայսրը արդէն Քաբրիվիի հետ կանխաւ խօսած էր իր հաւանական Վարչապետութեան վրայ, և Պիզմարք գիտցաւ ասիկա, ինչ որ անխուսափելի ըրաւ խզումը։

Հօհէնլօէ իշխան Մարտ 27ին Պիզմարքի այցելեց։

Երբ ըսի թէ իր հրաժարման դէպքը յանկարծակիի բերաւ զիս, ինք ալ ըսաւ.— Զիս ալ, որովհետեւ երեք շաբաթ առաջ բնաւ միտքս չէր անցներ թէ այսպէս պիտի վերջանար։ Մնաց որ կայսրը ինք առանձնել կ'ուզէ արտաքին քաղաքականութիւնը։ Ցետոյ յիշեց խնդիրները իր և կայսեր միջեւ։ Պիզմարք յայտարարեց թէ Պատէնի մեծ-դուքսն ալ չի սիրեր զինքը (իշխանը)։

ԲՕԼ ՏԷՇԱՆԷԼ.— Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին Նախորդ նախագահ Մ. Բօլ Տէշանէլ, որ Ֆրանս. Ակադեմիոյ ալ անդամ է, փափաք յայտներ է Վիեննայի դեսպան ըլլալ. բայց հաւանական չէ որ հաւանութիւն տայ աւստրիական կառավարութիւնը։ Պէրլինէր Թակեպլաթի Բարիզի թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ.— Տարօրինակ բան է որ Բօլ Տէշանէլ իր աչքը Վիեննայի դեսպանութեան վրայ տնկած է։ Տէշանէլ շատ կը մոռնայ, բայց ուրիշներ աւելի լաւ յիշողութիւն ունին, Այս առթիւ կը յիշեն որ Տէշանէլ իր ակադեմական բանախօսութեան մէջ Աւստրիոյ ապագային հակառակ խօսած էր 1899ի վերջերը, երբ կրկին անգամ Ակադեմիոյ ալ անդամ ընտրուեցաւ։ Ֆրանսայի մէջ հաւասար ընծայողներ գտնուեցան այսքան ծանրակշիռ մարդու յայտարարութիւններուն։ Ուստի Աւստրիա այսպիսի դեսպան մը չի կրնար ընդունիլ։ Կ'ըսուի թէ Տէշանէլի բարեկամները և քարտուղարները աշխատած են ամէն առաջ գժտութեան որոմ սերմանել Աւստրիոյ և Գերմանիոյ միջեւ։»

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԲԺԻՇԿԸ ԵՒ ԻՐ ԿԻՆԸ.— Սպանութեան յուզումնալից դատավարութիւն մը տեղի ունեցաւ Բչ. Նիւ Ճէրսիի Թոմս Ռիվըր քաղաքին մէջ։ Անուանի բժիշկ մը, Տր. Պրուվէր, որ ընկերային կեանքին մէջ ալ մեծ դիրք կը վայելէր, ամբաստանուած է թէ դիտմամբ սխալ դեղ տալով իր կինը սպաննած է։ Կնոջ մահը տարիէ մը ի վեր պատահած էր. բայց կնոջ ազգականները շարունակ կը բողոքէին այդ թուականէն ի վեր, և Նիւ-Եօրք Հէրըլտ արձագանգ եղած էր այդ բողոքներուն։ Մարմինը գերեզմանէն հանուեցաւ, զննուեցաւ, և անմիջապէս ձերբակալուեցաւ ամուսինը, որ մինակ դարմանողը եղած էր իր կնոջ հիւանդութեան միջոցին։

Տր. Պրուվէր, որ գեղեցիկ և վայելչադէմ մարդ մըն է, միշտ ժողովրդական էր տիկիններուն մօտ։ Միեւնոյն ատեն փառասէր էր, և գիշերային յարաբերութեամբ առաջնորդութենէ բարձրացած էր բժշկութեան։ Տեղական առողջապահական խորհուրդին նախագահն էր, և քաղաքին բոլոր գործերուն մէջ առաջնակարգ դեր ունէր։

Հանգուցեալին քոյրը, Օր. Եվլինա Փէյճէր, որուն խնամքին յանձնուած են Տ. և Տիկին Պրուվէրի երկու փոքրիկ զաւակները, առաջին անգամ ինք եղաւ քննութիւն պահանջողը։ Հանգուցեալը իր հիւանդութենէն առաջ ամուսնալուծման դատ պիտի բանար իր էրկան դէմ, որ այս կերպով պիտի զրկուէր իր կնոջ հարստութենէն 10,000 անգլ. ոսկիէն։ Տր. և Տիկին Պրուվէրի միջեւ յաճախակի գժտութեան աղբիւր կը համարուէր սիրուն վարժուհի մը, որուն ճամբու կը պահանջէր տիկինը, բայց Պրուվէր չէր հաւաներ։

Իր ձերբակալութենէն ի վեր Թօմս Ռիվըրի բարիծաղիկ տիկինները հանգանակութիւն կը կատարեն անոր պաշտպանութեան համար։ Բանտին մէջ գտնուած ատենն իսկ քաղաքին հարուստ և վայելչագեստ տիկինները բանտ կ'երթան իրենց հիւանդութիւնները բանտարկեալ տոքթորին դարմանել տալու, յաճախ երեւակայական հիւանդութիւններ և փոխարէն մեծամեծ այցելագիններ կը վճարեն անոր։ Տարիէ մը ի վեր արդէն ամէն օր ամուսնական առաջարկութիւններ կ'ընդունէր Տ. Պրուվէր քաղաքին հարուստ տիկիններուն կողմէ։ Հիմակ ալ բանտին մէջ նոյն առաջարկութիւնները կ'ընդունի, որոնցմէ չորսը մանաւանդ մեծահարուստ տիկիններէ։

ԹԱՏՐՈՆ ՄՆԱԿԵԱՆ
ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՄԷՋ

[Եթէ օդը նպաստաւոր ըլլայ]

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 2½ԻՆ

Մնակեան թատերախումբը պիտի ներկայացնէ, ՖանՖան Քլօշինէ թատերախաղը, ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻՆ ի նպաստ։ Անշուշտ Սկիւտարցիները բարեյօժարութիւնը պիտի ունենան այցելելու այս իրիկուան Պաղլար Պաշիի թատրոնը, ուր ճշմարիտ վայելք մը իրենց կ'սպասէ կրկին նպատակաւ, նախ որ պիտի վայելեն ՖանՖան Քլօշինէ չքնաղ թատերախաղը և երկրորդ՝ սատարած պիտի ըլլան իրենց թաղի աղքատներուն։

Միջնարարներուն Սինանեան նուագախումբը ի մէջ այլոց պիտի նուագէ Զուհաճեանի Օլիմբիան և Լեպլեփիճին։

ՔՐՕՆԻԿ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ երէկ Բէբայի կառավարչատունը երթալով, այցելեց կառավարիչ Վսեմ. Համտի պէյի։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երեքշաբթի և Խառն Ժողովը չորեքշաբթի օր հրաւիրուած են նիստ գումարել։ Խառն Ժողովը իր այս նստին մէջ պիտի վերակազմէ Դատաստ. Խորհուրդը և Խնամակալութիւնները։ Իսկ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը, որ վեց անդամէ կը բաղկանայ, առ այժմ փոփոխութիւն չպիտի կրէ։

ՊԱՏՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ Տ. Գաբրիէլ Եպս. Ճէվահիրճեան, վաղը, Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցին տօնախմբութեան առթիւ պիտի Պատարագէ նոյն եկեղեցին մէջ։ Թաղ. Խորհուրդը մտադրութիւն ունի առաջիկային հրաւիրել Ս. Պատրիարք Հայրը, որ մինչեւ այն ատեն պիտի նախագահէ Յակոբեաններու առատաձեռնած գումարով Սամաթիոյ եկեղեցիին կից շինուած շէնքերուն բացման հանդէսին։

ԲԱԲԵՐԴԻ Մայր եկեղեցւոյ զանգակատան շինութեան ձեռնարկուած է այս օրերս, որուն համար դարձեալ դիմում եղած է եկեղեցասէր հասարակութեան։ Հանգանակութիւնը, ինչպէս արանց, անանկ ալ կանանց մէջ կը շարունակուի, որոնց գումարը կ'ըսուի թէ արդէն պէտք եղածէն աւելի արտադրած է։

ՄԱՅՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ և Գումգաբուի Դուրսի վարժարանին երկսեռ աշակերտները, այսօր ըստ սովորութեան Մայր եկեղեցին մէջ պիտի հաղորդուին վերջին Տարեւարին առթիւ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ մեզ հաղորդուած էր ասկէ առաջ թէ Պապատաղի հոգեւոր հովիւ Տ. Վահրամ քհ. Մըսըրլեան գրով մը դիմած Պատրիարքարան և իր նիւթական անձուկ վիճակը յայտնելով այլուր փոխադրուիլ խնդրած է։ Այս անգամ սակայն Տ. Վահրամ Հայր կը գրէ մեզ թէ «բոլորովին անճիշդ և սխալ է» Պատրիարքարանէ տրուած այդ լուրը և թէ ինք երբե՛ք այլուր փոխադրուիլ խնդրած չէ։

ԻԶՄԻՐԷՆ Պոլիս ժամանեցին Տիկին Զենոպի, Օր. Կիւլա և Լիւսի էֆ. Յ. Գույումճեան, ինչպէս նաեւ Իզմիրի պարսկական հիւպատոսարանին պատուակալ Ա. Թարգման և ծանօթ վաճառական Ստեփան էֆ. Գույումճեան, որոնք իջեւանեցան Բերա-Բալաս։ Գույումճեան գերդաստանը Պոլիս եկած է կատարելու ամուսնութիւնը Օր. Կիւլայի Արշակ էֆ. Իսթամպօլլուեանի հետ, որդի Բարսեղ էֆ. Իսթամպօլլուեանի։ Հարսնիքը պիտի կատարուի այս երկուշաբթի օր, ժամը 7½ին, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին մէջ։

ԱՐՄԱՇԻ Դպրեվանքէն կը տեղեկացնեն մեզ թէ Արմաշի Չարխափան Ս. Աստուածածնայ պատկերը լուսանկարուած է թէեւ, սակայն ինչպէս գրպանքին չէ վաճառուած, ինչպէս գրած էինք։

ԲԱԲԵՐԴԷՆ կը գրեն մեզի.— Տեղւոյս կարգ մը հասարակութիւններու հոգաբարձութիւնները տարիներէ ի վեր իրենց հաշիւները չեն մատուցաներ տեղւոյս Գաւառ. Ժողովներուն, որպէս զի գոնէ ժողովուրդին մէջէն անհետանան այն կասկածները թէ՝ եկեղեցին և դպրոցին համար նուիրուած գումարներ կը կորսուին Առաջնորդարանին մէջ։ Այսպէս Ս. Քրիստափոր վանուց եռամեայ մատակարարութեան հաշիւը չէ ներկայացուած դեռ նախորդ վանական հոգաբարձութեան կողմէ, որուն համար շատ բաներ խօսուեցան ու ըսուեցան, և սակայն Առաջնորդարանը երկու տարիէ ի վեր դեռ չի հերքեց զանոնք պաշտօնապէս կամ անպաշտօն կերպով։ Նոյն վանուց մէկ դատին առթիւ երկու տարի առաջ կատարուած հանգանակութեան հաշիւը դեռ չի ներկայացուեցաւ, որմէ կը լսենք թէ 10-12 լիրայի չափ գումար մը նոյն վանք. հոգաբարձութեան անդամներէն մէկը, որ վաճառական անունը կը կրէ, իւրացուցած կամ կոկորդը անցուցած է, թէեւ ձեռքի տակէ գոնէ գանձելու համար՝ Առաջնորդարանը ամուլ ճիգեր մըն ալ ըրաւ, կ'ըսուի։ Դարձեալ նոյն վանուց երկամեայ մատակարարութեան հաշիւներն ալ դեռ չեն ներկայացուած արդի Հոգաբարձութեան կողմէ։ Մեսրոպեան վարժարանի Թաղ. Խորհուրդը տարիները կը բոլորէ, բայց չորս տարիէ ի վեր եկեղեցւոյն և վարժարանին մատակարարութեան հաշիւները մութի մէջ կը պահէ, փոխանակ եկեղեցւոյ դուռը կախելու՝ ի տես և ի քննութիւն ամենուն։ Չորս տարի առաջ Մայր եկեղեցւոյ տանիքին վերաշինութեան համար կարեւոր գումար մը հանգանակուեցաւ, և կայս. բարեհաճ Իրատէին համաձայն անցեալ տարի կատարուեցաւ շինութիւնը. այս հաշիւն ալ չի ներկայացուեցաւ տակաւին, մինչդեռ կ'ըսուի թէ 20 լիրայի չափ գումարի մը զեղծում գործուած է։

Երկու տարի առաջ Պէյօղլի գերեզմանատանը որմափակելու համար հանգանակութեան մը ձեռնարկուեցաւ. ազգ. թերթերը այն ատեն ծանուցին թէ «հանգանակութիւնը 100 լիրայի հասաւ, քիչ ատենէն կը ձեռնարկուի շինութեանց, են.», որուն սակայն՝ շինութեան ձեռնարկումը գիտենք, քանի որ այդ ալ քօղի տակ չէր կրնար պարտկուիլ. բայց ինչ որ չենք գիտեր, այն է թէ ո՞ւր մնացին հանգանակուած դրամները և արդեօք վստահելի ձեռքերու մէջ կը գտնուի՞ն թէ վանքապատկան դրամներուն քովը գացին։ Առաջնորդարանին մատակարարութեան հաշիւներն ալ մթութեան մէջ կ'ընթանան, և չենք գիտեր թէ անցեալ տարի նոր մարդահամարէն առաջ գանձուած և մարդահամարին շնորհիւ առանց ծախքի արձանագրուած 15—20 ամուսնութիւններու արձանագրութեան ծախքը — 17ական դահեկան — ո՞ւր մնաց, կ'ըսուի թէ Տեղապահը և քարտուղարը կէս առ կէս բաժնած են իրենց մէջ, մենք կը կարծենք թէ դիւանին իբր եկամուտ նշանակած կ'ըլլան. բայց այս կարծիքը հաստատելու և կասկածները տեղի չի տալու համար, պէտք չէ՞ր որ Առաջնորդարանի հաշիւներն ալ ժողովրդեան քննութեան ենթարկուէին կամ Գաւառ. Ժողովոյ ներկայացուէին, որ երկու տարիէ ի վեր նիստ չէ հրաւիրուած։ Ինչպէս կը տեսնուի, Բաբերդի Առաջնորդարանը ո՛չ օրէնքին տրամադրութիւնը կը յարգէ և ոչ ալ հանրութեան իրաւունքը։ Արդ՝ երբ ազգ. պաշտօնական մարմինները անընդհատ ժողովրդեան պարտքը յիշեցնելով՝ աջ ու ձախ եկեղեցին և դպրոցին համար նուիրահաւաքութիւն կը կատարեն, և միւս կողմէ իրենց վստահացուած դրամներուն մատակարարութեան հաշիւը կը զլանան, մինչ նոյն այդ ժողովուրդը իրաւունք չունենա՞ր համոզուելու թէ իրաւամբ զեղծումներ կը պատահին հանրային գործոց մէջ և դրամներ կ'իւրացուին։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԷՖ. ՓԱՆՈՍԵԱՆԷ կը խնդրուի այսօր անձամբ Տպարանս հանդիպիլ, իրեն անուամբ եկած գրական աւանդ մը ստանալու համար։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Մեծ. Սահակ էֆէնտի Խանճեան ըստ իր բարի սովորութեան այս անգամ եւս 410 ղրշ. հանգանակելով յանձնած է Իրասնեան վասն հացագին, և որոյ մասնակցած են հետեւեալ բարեսէր ազգայինք.

Ա. Յուզպաշ.— Տիկին Արտեմ Ա. Էգնաեան 47.50, Տիկին Ժիւլիէթ Փրէսկեան 47.50, Տիկին Ագաւնի Գ. Պէշիկթաշլեան, Տիկին Էլիզա Գ. Գասսաքէրեան 20ական ղրուշ։ Վսեմ. Գրիգոր Խան Շամտանճեան 40. Միսաք էֆ. Թորոսեան, Յովհաննէս էֆ. Պասալեան, Նազարէթ էֆ. Այձեան 20ական ղրուշ։ Տիկին Իսկուհի Ս. Գօլօսեան, Օսկեանիկ էֆէնտի Գօյաճեան, Ասանձար էֆ. Սիմքէչեան, Զաքար էֆ. Կ. Բայեսեան, Խաչիկ էֆ. Քանաքեանեան, Կարապետ էֆ. Միրիճանեան, Կարապետ էֆ. Փափազեան, Մարտիկ էֆ. Արսէնեան, Միհրան էֆ. Հաշաճեան, Յարութիւն էֆ. Թէրլէկճեան, Յարութիւն էֆ. Բըրքճէզէլեան Նիկողոս էֆ. Չէփրեան, Գօլօս էֆ. Պասրսեան, Սահակ էֆ Խանճեան, 10ական ղրուշ. Գրիգոր էֆ. Խաչատուրեան. Մ. Վ. ոմն. Յակոբ էֆ. Պաղտասարեան, Յարութիւն էֆ. Սօրսամեան, Սիմոն էֆ. Շամտանճեան, Վահրամ էֆ. Ազարթմաճեան և Առաքել էֆ. Տ. Յակոբեան 5ական ղրշ.։

ԹՈՂՈՒԹԱԿԱՆ ԺԵՄ

Վաղը պիտի քարոզեն.—

Բերայի մէջ ժամը 3.30ին Բրօֆ. Յ. Հ. Ճէճիզեան։

Կէտիկ-Փաշայի Ամերիկեան Վարժարանին մէջ ժամը 4.30ին Վեր. Գ. Խ. Տոմպալեան։

Սկիւտարի մէջ ժամը 4.30ին Տօքթ. Ճ. Ք. Կրին։

Պայպըլ-Հաուսի մէջ ժամը 5ին Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան։

Խասգիւղի մէջ ժամը 8ին Պատ. Ս. Յ. Զորիկեան։

*** Մայրաքաղաքիս Երիտասարդաց Քրիստոնէական Ընկերակցութեան 25 ամեակի հանդէսը տեղի պիտի ունենայ վաղը, ժամը 8.30ին, Պայպըլ--Հաուսի սրահին մէջ։ Ժողովին պիտի նախագահէ Ընկերակցութեան նախագահ Բրօֆ. Յ. Հ. Ճէճիզեան։ Ուղերձներ պիտի խօսին Տօքթ. Ճ. Ուաշպըրն, Տօքթ. Ճ. Ք. Կրին, Տօքթ. Մ. Պօյէն և Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան։ Ժողով մը տեղի պիտի ունենայ նաեւ նոյն գիշեր, ժամը 2ին, Գումգաբուի «Բարեկամ»ներու (Քուէյքըր) աղօթատեղին մէջ։ Պիտի խօսին Տօքթ. Հ. Ս. Պարնըմ, Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան և Վեր. Գ. Խ. Տոմպալեան։ Փափաքողներ կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ 36րդ թիւը Բիւրակն առեւտրական շաբաթաթերթին որ կը պարունակէ հետեւեալ առեւտրական յօդուածները.—

ԲԻՒՐԱԿՆ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԹԻՒ 36

Տօկոսի պայման պարունակող մուրհակ մը կրնա՞յ ճիշդ ըլլալ [Կարեւոր Վճռագիր մը].— Գաղթարերքի հրապարակը [Շաքարին գինը ի մօտոյ պիտի բարձրանայ].— Վաճառատունի կեանքը [Առեւտր. թուղթ գնելու գաղտնիքները].— Ինչպէս կը պատրաստուի էնվանդէր.— Դատական Քրոնիկ.— Գերմ. առեւտր. լեզու.— Առեւտրական Քրոնիկ.— [Նոր մեքենայ.— Մեր պատասխանները գծաւոր և գունաւոր չէքերու մասին.— Ամասիոյ տօնավաճառը.— Մօդային Քրոնիկ.— Առեւտուրի կեանքը գաւառներու մէջ.— Առեւտր. Նորութիւններ, Միցումադա.— Արտածութիւն.— Դրամդիշի վաճառականութիւնը.— Պոլսոյ վաճառականներուն եկած ապրանքները և Պոլսոյ նաւահանգիստը եկած առեւտր. շոգենաւերը.— Սակարանի կեանքը.— Դրամական Հրապարակը — Ցորենի և ալիւրի գինները.— Խաշնուէի և մետաքսի հրապարակները.— Մանածի գինները։]

ՀԱՐՍԱՆԻՔ

Յովհաննէս էֆ. Յովհաննեանի ամուսնութիւնը Օր. Ատրինէ Անթիքաճեանի հետ, տեղի պիտի ունենայ առաջիկայ երկուշաբթի օր 2 հոկտ. ժամ 7ին Կէտիկ Բաշայի Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյն մէջ։ Շնորհաւորութիւնք եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

12 Հոկտ. 1906

Ֆրանսական 3%	95.82
Օսմանեան Միացեալ	93.80
Երկաթուղի	145.50
Պանք Օթթօման	667.—
Րէժի	—
Թրամվայ	53.75

ՍԷԼԱՄԼԸՔ ՐԵՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի ճումաա կիւնիւ Սէլամլըգ րեսմի ալիսի Համիտիյէ ճամիի շէրիֆինտէ իճրա պույրուլմուշ տըր։

ԹԵՊՐԻՂԱԹԸ ՐԵՍՄԻՅԷ

Տիւնքի ճումաա կիւնիւ Սէլամլըգ րեսմը ալիսինտէն սօնրա շայան պույրուլան մըւսաատէի Սէնիյէի ճէնապը Բատիշահիի իւզէրինէ Ալմանիա սէֆիրը քէպիրի էսալէթլու Պարոն տիւ Մարշալ վէ Ամէրիգա սէֆիրը քէպիրի էսալէթլու Մ. Լէյշման վէ Իսվէչ սէֆիրի սապըգը էսալէթլու Պարոն տիւ Բամէլ հազրաթը սուրէթը զայը րէսմիյէտէ այրը այրը հուզուրը հիւմայունլարը գապուլ իլէ հազրէթը Շէհինշահիլէրինէ շէրէֆը միւսուլէ նաիլ օլմուշլար տըր։

Միւշարիէլէյհ Պարոն տիւ Բամէլ նէզտը Սալթանաթը Սէնիյէտէքի մէմուրիյէթինէ խիթամ վէրիլմիշ օլան նամէի գրալիյի Զաթը շէվքէթ-սիմաթը հազրէթը Բատիշահիյէ թագտիմ էյլէմիշ տիր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Օսմանիէի Բ. պատուանշան տրուեցաւ Իզմիրի նահանգին արտաքին գործոց տեսուչ և կուսակալ Քեամիլ փաշայի որդին Ֆուատ պէյի։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Պարսիկ Մեծ-դուքսը կայս. Թիկնապահ Բահրի փաշայի նուիրեց Պէրքօլտ Ա. պատուանշանին Ա. կարգը։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ.— Կայս. Պալատին առաջին քարտուղարը Բ. Դրան ղրկեց կայս. գրութիւն մը՝ իբրեւ պատասխան այն գրոյն, որով ծանուցուած էր Սպանիոյ թագաւորին ամուսնութիւնը՝ Անգլիոյ թագաւորին ազգական Վիքթորիա իշխանուհիին հետ։ Կայս. այդ գիրը պիտի ղրկուի Սպանիա։

ԱԹԷՆՔԻ օսմ. դեսպան Րիֆաթ պէյ, որ անձը դարմանելու համար Աւստրիոյ ջերմուկները կը գտնուի, այս շաբթու Աթէնք պիտի վերադառնայ։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց ելմտական գանձէն վճարել այն հազար հինգ հարիւր ոսկին, որով պիտի վերաշինուի Այտընի քաղաքին ու շրջակայ գիւղերուն մէջ ողողումներէ վնասուած անկարող անձերու տուները։

ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄՆՏՈՒԿԸ.— Ցայտնի է թէ պետական պաշտօնեաները այլուր փոխադրութեան ատեն տրուած ծախքերուն 100էն 5ը վար կը

դրուի Բ. Դրան Դիւանէն Անատոլուին համար. Այս որոշումը ճշգրիւ գործադրելու հոգ չտարուիր. Հետեւաբար ծանուցանեցաւ պէտք եղած տեղերը, որպէսզի պաշտօնեաներու թղթակներէն վար դրուին այն բոլոր տասանորդները որոնք չէին գանձուած, և գրկուին նոյն Անատոլւն.

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ՏԿՈՒՄԸ.— Շատ տարիներ առաջ հրատարակուած տոկոսի կանոնագրութեան մէջ դրամներու տոկոսը հարիւրին ինը նշանակուած է. Զեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ անկէ ի վեր ժամանակ անցած, արհեստները ու վաճառականութիւնը զարգացած, դրամները նոյն համեմատութեամբ աւելցած են և Օսմ. Պանքային և սեղանաւորական հանրային հաստատութեանց կողմէ հարիւրին երեք տոկոսով դրամ կը տրուի, որով աւելի վերջ հարիւրին ինը տոկոսը անյարմար պիտի ըլլայ մանաւանդ դատարաններու կողմէ պարտատէրերէն նոյն քանակութեամբ տոկոս պահանջուիլը նըկատառման արժանի պարագայ մըն է. ուստի ծանոյց դատական նախարարութեան ծրագիր մը պատրաստել՝ վերոգրեալ տոկոսը հարիւրին եօթի զեղչելու համար. Նաև գրուեցաւ առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան որ այդ մասին Պոլսոյ առեւտրական Սենեակին ալ կարծիքը առնելով արդիւնքը տեղեկագրէ.

ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Պոլսոյ հնութիւններուն և Ցիշատակարաններուն լաւ պահպանութեանը համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Քաղաքապետութեան Պաշտօնարանին մէջ. Այդ խնդիրը Էվգաֆի Նախարար Թուրխան փաշայի կողմէ նկատողութեան առնուած է. Այդ յանձնաժողովը, որուն նախագահ կարգուած է կայս. Թանգարանին Տնօրէն Համտի պէյ, պիտի հսկէ Պոլսոյ հնութեանց և Ցիշատակարաններուն նորոգութեանը, առանց փոխելու անոնց իսկական վիճակը. Նախ պիտի նորոգուի Եէտիգուլէի ու Սամաթիոյ մէջտեղը գտնուած Միրախոր մզկիթը, որ մեծարժէք հնութիւն մըն է և հիմա բաւական հինցած. Երկաթուղիի գիծին մօտ կը գտնուի.

ԱՒՍՏՐԻՈՅ Քարլ Սթէֆան արքիդուքսը և արքիդքսուհին, որոնք իրենց զբօսանաւով Իզմիր գացած էին, անկէ մեկնեցան.

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպան Էմբերիալի Մարքիզ որ Սելանիկ կը գտնուի, այցելեց Րումէլիի ընդհանուր քննիչ Հիլմի փաշայի, կուսակալին և զինուորական հրամանատարին. Անցեալ առտու ընդունելութիւն մը կատարեց հիւպատոսարանին մէջ, որ երկու ժամ տեւեց. Դեսպանին այցելեցին կուսակալը, ընդհանուր քննիչը, զինուորական հրամանատարը. Զօր. Տէճօրճիս փաշա և գաղութին երեւելիները. Հիւպատոսը երէկ իրիկուն հացկերոյթ մը պիտի տար ի պատիւ Մարքիզ Իմբէրիալիի, որուն ներկայ պիտի ըլլան նաեւ քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարները, գաղութին երեւելիները. Իտալական գաղութը 200 հոգիի սեղան մը պիտի տայ ի պատիւ մարքիզին.

∴ Իտալական դեսպանատան խորհրդական Մ. Մարթինօ նոյն պաշտօնով Պերլին փոխադրուեցաւ. Պոլսոյ մէջ իրեն պիտի յաջորդէ Մ. Սֆորցա, որ Ալժեզիրասի համաժողովին մէջ Վիսքոնթի Վենոսթա մարքիզին մասնաւոր քարտուղարն էր.

∴ Դահիրէի իտալական ընդհ. հիւպատոս կարգուեցաւ Թանճէրի դեսպան Մ. Մալմիւսի, որ ինչպէս կը յիշուի, մասնակցեցաւ Ալժեզիրասի ժողովին և որոշումները հաղորդեց Մարոքի էմիրին.

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ դեսպանատան խորհրդական Մ. Շուպէռ Պուքրէշ փոխադրուեցաւ. և Պոլսոյ մէջ իրեն յաջորդեց Պուքրէշի աւստրիական դեսպանատան խորհրդական Մ. Եուվանովիչ.

ՀԱՐՍՆԻՔ ԵՒ ՆՇԱՆՏՈՒՔ.— Անցեալ օր, տեղի ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին հանգուցեալ հանդերձապետ Իսմէթ պէյի աղջկան և կայս. մասնաւոր Թիկնապահ զօր. Ֆէհիմ փաշայի քրոջ ամուսնութիւնը Բ. Դրան Իրաւագէտ Խորհրդականի օգնական Րէֆիք պէյի հետ, որ որդին է Սպարապետութեան զինուորական շինութեանց և ամրութեանց Դեր-Տնօրէն Շէրիֆ Մէհմէտ Աճիր փաշայի.

∴ Անցեալ օր կատարուեցաւ Կրթական նախարար Հաշըմ փաշայի որդւոյն՝ նոյն նախարարութեան պաշտօնեաներու դիւանին դեր-տնօրէն Իզզէտտին պէյի նշանախօսութիւնը, հանգուցեալ Սաատ փաշայի աղջկան հետ.

ԹԱՂԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Կարգ մը գաւառներու մէջ Թաղապետութիւնները բաւականաչափ հասոյթ չունին ճամբաներու ծախքին, կամ բժիշկներու, պաշտօնատարներու կամ մանկաբարձներու վճարելու համար. Կառավարութիւնը այս Թաղապետութեանց պիտի թողու կարգ մը տուրքեր, որոնք այժմ կը պատկանին Ելմտական Պանձուն, ինչպէս ջերմուկներու, մակոյկի և կամուրջի տուրքերը.

ԳՈՂԳՈԹԱՆ.— Երուսաղէմի Ցունաց Պատրիարքարանին կրօնաթերթը Նոր Սիոն յօդուած մը կը նուիրէ «Գողգոթա» բառին, որով կը կոչուի Քրիստոսի խաչուած լեռը. Թերթը կ'ըսէ թէ երեւութապէս այս լեռը եբրայեցերէնի մէջ կը կոչուէր Գողգոթա. Բայց կան որ կը հաւատան թէ Աւետարանի առաջին ընդօրինակութեանց մէջ սխալ եղած է, և թէ խաչելութեան ճիշդ տեղին անունն է Գոգոլթա, բառին արամէական ձեւովը, և որ պէտք է չեշտուի առաջին կամ երկրորդ վանկին վրայ. Վիլսոնի կարծիքին նայելով եբրայական կամ արամէական բառը կը նշանակէ գանկ, լատիներէն Քալվարիա. Այս հարցին վրայ տեղեկութեանց աղբիւրները և զանազան կարծիքներու հեղինակութիւնները, գա արդիւնքը տուած են.— Այս յորջորջումը աւանդութենէ ծագում առած է, որու համաձայն, Ադամի գանկը կը գտնուէր այն տեղն իսկ ուր խաչուեցաւ Յիսուս. Այս աւանդութիւնը յիշատակուած է Որիգինէսէ, Աթանասէ, Եպիփանիոսէ, Ս. Բարսեղէ, Ս. Յովհան Ոսկեբերանէ, և ուրիշներէ, և տարածուեցաւ մանաւանդ 5րդ դարէն ի վեր. Ս. Հերոնիմոս այս աւանդութիւնը մերժելով, դժբաղդ կարծիք մը յայտնեց թէ այդ տեղը կը կոչուէր Գողգոթա, որովհետեւ չարչարանքի տեղ մըն էր և բառը կը նշանակէ դատապարտեալներու գլխատում, որոնց գանկերը կը նետուէին անոր տեղը. Վիլսոն անպաշտպանելի կը յայտարարէ այս կարծիքը, նաև թէ այդ վայրը Գողգոթա յորջորջուած է որովհետեւ տեղը գանկի ձեւ ունի եղեր. Այս փրոնիական ճիշդ կը գտնէ Յոյն Եկեղեցիին կողմէ ընդունուած աւանդութիւնը թէ Գողգոթա կոչուած է Գանկի տեղ, Ադամի գանկին տեղէն.

ԳՈՀՈՒԹԵԱՄԲ կը ծանուցանենք թէ Կալաթա-Սէրայի շրջանակին Քանոնիներէն Իզմիրցի Նազմի էֆ.ի շնորհուած է Մէճիտիյէի 5րդ պատուանշանը, ի վարձ իր բարեաց ծառայութեանց. Նազմի էֆ. ուղղամիտ և պարկեշտ պաշտօնատար մըն է, որ ամէնուն համակրելի դարձած է իր բարոյական և մտաւորական ձիրքերուն համար, և այս վարձատրութիւնը ուրախութեամբ կը լեցնէ բոլոր զինքը ճանչցողները.

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ.— Նախնական կամ Րիւշտիէ վարժարաններէն շրջանաւարտ եղող աշակերտներէ շատեր կ'ուզեն երկրորդական (Իտատիէ) վարժարաններ յաճախել. սակայն այդ աստիճանի երեք վարժարան կայ միայն. Հետեւաբար, կառավարութիւնը որոշեց արտօնել մասնաւոր Նախնական վարժարաններու տեսուչները իրենց արդի ծրագրին վրայ աւելցնել երկրորդական ուսման դասեր, նման Պետական Իտատիէի վարժարաններուն ուսմանց. Այս առթիւ կանոնագիր մը կը պատրաստուի որ պիտի ճշդէ մանրամասնութիւնները. Այս մասնաւոր երկրորդական վարժարաններու շրջանաւարտները պիտի վայելեն նոյն իրաւասութիւնները զոր ունին Պետական Իտատիէ վարժարաններու շրջանաւարտները.

ԳԵՐՄԱՆ դեսպանատան խորհրդական Մ. Պոտման անցեալ օր մեկնեցաւ արձակուրդով.

ՖՐԱՆՍԱՅԻ նախորդ վարչապետ Մ. Ռուվիէ մօտերս Պոլիս պիտի գայ.

ՊԱՐՍԻՑ դեսպանը, անցեալ օր սեղան մը տուաւ ի պատիւ ամերիկեան դեսպան Մր. Լէյշմանի. Ներկայ էին նաեւ Մր. Լէյշմանի կինը ու աղջիկները, կայս. Թանգարանին Տնօրէն Համտի պէյ. Անգլիոյ դեսպանատան գործակատարը ու առաջին թարգմանը, Հանր. Պարտքի Վարչութեան անգլիական պատուիրակ Մր. Պլոք. Ռուսիոյ դեսպանատան առաջին թարգմանը, Պարսից դեսպանատան պաշտօնեաները եւայլն.

ԼՈՆՏՈՆԻ մէջ մզկիթ մը շինուելու պիտի ձեռնարկուի՝ արեւելեան ճարտարապետական ոճով. Շինութիւնը երեք տարի պիտի տեւէ և ծախքը երկու-քուկէս միլիոն ֆր. պիտի ըլլայ.

ՍԵՐՊԻՈՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Ինչպէս յայտնի է, Աւստրիոյ ու Սերպիոյ միջեւ տիրող մաքսային վէճին առթիւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ սահմանագլուխը փակուած է սերպիական ապրանքներուն համար, որով Սերպիացիները սկսած են իրենց ապրանքները Սելանիկի ճամբով արտածել. Այդ նըպատակով Պելկրատի կառավարութիւնը հազարի չափ վակոն յանձնարարած է որպէս զի ապրանքները աւելի դիւրութեամբ փոխադրուին մինչեւ Սելանիկ. Մինչեւ հիմա Սերպիայէն բերուած ապրանքները ուղղակի չոգենաւերը կը փոխադրուէին. իսկ մէկ քանի օր վաճառատուները մնալէ յետոյ խրկուած ապրանքներէն հարիւրին մէկ արտածման մաքս կ'առնուէր. Ասկէ առաջ այդ կարգի ապրանքները այնքան շատ չըլլալով, վաճառականները դիւրութեամբ կը վճարէին այդ հարիւրին մէկ մաքսը սակայն նկատելով որ հիմա նոյն կարգի ապրանքներու ժամանումը շատցած է, և գալով ամբողջովին մաքսատան լեթերանոցները պահելով ուղղակի զրկել անկարելի է եւ մեծ մասը վաճառատանց մէջ կը պահուին, ուստի վաճառականք խնդրած են զերծ մնալ այդ հարիւրին մէկ մաքսէն՝ այն ապրանքներուն համար որոնք Սերպիայէն բերուելով ուղղակի պիտի արտածուին և միայն չոգենաւի սպասելու նպատակով վաճառատուններու մէջ վար կը դրուին. Վաճառականները կ'առաջարկեն որ այդ ապրանքները մաքսային տեսչութեան հսկողութեան տակ գտնուին, որպէս զի որ և է զեղծման պատճառ չտրուի. Զեռնհաս պաշտօնարանը ընդունեց վաճառականներուն այդ խնդիրքը, որոշելով ըստ այնմ հարկ եղածը ի գործ դընել և վերոգրեալ հարիւրին մէկ մաքսը չպահանջել. Իգտամ [illegible] գոհացուցիչ կը գտնէ այդ որոշումը, վասն զի սերպիական ապրանքներու «թրանզիթ» ի ճամբով Սելանիկէն անցնիլը պիտի ապահովէ. Այդ պատճառով Արեւելեան Երկաթուղիի Ընկերութիւնը և քարափի Ընկերութիւնը մեծապէս պիտի օգտուին, ինչպէս նաև մավունաճիները, բեռնակիրները եւայլն.

ԻԶՄԻՐԷՆ ՆԻՑ Թրամուէյի գիծ մը հաստատելու համար մենաշնորհ խնդրած էին Նէմլիզատէ Թահսին փաշա և ընկերները. Այդ մասին Պետական Խորհուրդին տեղեկագիրը, ինչպէս նաեւ պայմանագրութիւնը, յանձնառութեան սակը և գծին անցնելիք տեղերը ցոյց տուող քարտէսները մատուցուեցան Բ. Դրան.

ԲԱՐԻԻՂ ՆԻ ԱՄՐԻՆ.— Ծանուցուեցաւ թէ մէկ քանի վաճառականներ սէնտիքա մը կազմած են ածուխի համար և թէ ամառուընէ Աթրանձայի ածուխ պատրաստողներուն դրամ կուտան, պարտաւորելով զանոնք միայն իրենց ծախելու պատրաստուած ածուխները. Այդ վաճառականները նաեւ իրենց մէջ բաժնած են Պոլսոյ մէջ ածուխ ծախողները, որոնք իրենց ուզած գինովը կը կատարեն վաճառումները. Այդ ծախողներէն մէկը եթէ անհամաձայնութեան մը հետեւանքով ուրիշ վաճառականի դիմէ, այդ վերջինը, ածուխ տալու համար, առաջին վաճառականին կողմէ տրուած թուղթ մը կը պահանջէ. Ցունական թերթ մը այս պարագաները ծանուցանելով, ձեռնհաս պաշտօնէութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, և կ'առաջարկէ որոշ սակագին մը դնել վաճառականութեան վրայ.

∴ Քոնստանտինուպոլիս Քաղաքապետ Րէշիտ փաշայի հոգածութեամբ կը յանձնէ զեղծումը որ կը գործուի քարիւղի մասին. Քարիւղը չի կշռուիր ընաւ, ինչպէս կ'ըլլան ուրիշ ապրանքներ. Ասկէ զատ, տեսակը կը խարդախուի. Վաճառականները ամերիկեան քարիւղ անունին տակ չգտնուած հեղուկ մը կը յանձնեն, որ կը մնայ եւ դէշ կը հոտի, եւ սակայն, այս քարիւղները պարունակող սնտուկները ամերիկեան մարքա կը կրեն. Գալով ուրիշ վաճառականներու, ածուխին և փայտին՝ նոյն թերթը կ'ըսէ թէ կարելի է սակացոյց հաստատել, հսկելով համդերձ կշիռքին վրայ.

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳԻՒՏ ՄԸ.— Պերկամայի մօտակայ Մալթէփէի հարաւակողմը բլրակի մը վրայ հնագիտական պեղումներ կը կատարեն գերման հնագէտներ. Պեղումներու պահուն հանդիպեցան կրանիթ քարէ գերեզմանի մը որ բացուեցաւ. Գտնուեցան թափանցիկ մարմարէ շինուած և օդին ազդեցութեամբ աւրուած 7-8 հատ պզտիկ բաժակներ և քուրջի կտորի մը հետ քանի մը ոսկրներ. Այս գերեզմանին դէմ կար ուրիշ գերեզման մըն ալ, որ անցած չորեքշաբթի բացուեցաւ կառավարական և հնագիտական պաշտօնեաներու ներկայութեան. Այս գերեզմանը մոխիրով լեցուն էր. Խիստ զգուշութեամբ մոխիրը խառնուեցաւ և գտնուեցաւ ոսկեքանդակ և խիստ ժանկադին թագ մը և օդին ազդեցութեամբ դպչելու պահուն փոշիանալու չափ փտած թուր մը, դաշոյն մը, երեք զոյգ ասպանդակ, տեսակ մը փայտի կեղեւէ շինուած թուրի դօտի մը, կամարի ոսկէ ագոյգք մը որ չոնի մը պատկերը կը կրէ և երկու հողէ բաժակներ. Ոև է դրամ և անձանագրութիւն չկար. հետեւաբար անյայտ է իրենց ո'ր դարու գործ ըլլալը, բայց կը կարծուի թէ գերեզմանը կը պատկանի հեծելազօրաց հրամանատարի մը, ինչպէս սուրէն և ասպանդակներէն յայտնի կ'ըլլայ. Հնութիւնները բամբակներու փաթթուելով փոխադրուեցան կառավարական չէնքը. Պեղումները կը շարունակուին.

ԴԱՄԹԷՄՈՒՆԻԷՆ կը գրեն թէ երկու շաբաթէ ի վեր կանեփի առեւտուրը սկսած է. Մէկ «պաթման»ը 6 օխա, 22—24 փարայի ծախուած է, բայց հիմա մինչեւ 25 փարա բարձրացած է.

ԲԵՐԱՅԻ ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈւան եկեղեցիին շինութիւնները երեք տարիէն հազիւ պիտի աւարտին. Բազմաթիւ դժուարութիւններ կը ծագին. Կան տեղեր ուր այնքան խոր է որ պատերը երկաթ ցանցերով բանել տալ հարկ կ'ըլլայ. Հիմերէն մէկը Շիշլի-Ճամբուն մակերեսէն 24 մէթր խորունկ է.

ՃԱՇԻ ԱՏԵՆ մ'միայն Զիթլիի հանքային ջուրը խմեցէ՛ք. Դժուարամարսութեան, կաթուածի, Աւազախտի, և այլնի դէմ: Անխաղդատելի, ամենաազդեցիկ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՐԴԵՀ.— Պոլսոյ Ագսէրայ Թաղին մէջ, անցեալ օր այրած տունը կը վերաբերէր Պէտէսթէնի խանութպաներէն Հաճի Ապտիւրրահմանի էֆ.ի. Ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարելով հաստատեց թէ չէնքը 360 ոսկիի ապահովագրուած էր, սակայն բուն իսկ արժէքը 1000 ոսկի էր. Ապտիւրրահմանի էֆ. ամարանոց կը գտնուէր, բայց նախընթաց գիշերը նոյն տունը մնացած և նոյն առտու գացած էր. Հրդեհը ժամը 4էն սկսաւ տունը վերի յարկէն. Կարասիներու մեծ մասը կարելի չեղաւ ազատել. Խոհանոցը զատ տեղ մը շինուած ըլլալով չայրեցաւ.

ՄԱՀԱՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ.— Երէնքէօյի մօտերը, նախընթաց օր Մուսթաֆա անուն մարդ մը ծխախոտ փախցուցած պահուն հանդիպեցաւ Ռէժիի դէտ Ալի պէյի ու ընկերներուն. Կռիւ մը ծագելով հետզհետէ սաստկացաւ և Ալի պէյի արձակած հրացանի գնդակէն Մուսթաֆա մեռաւ. Թէ՛ Ալի պէյ և թէ ընկերները ձերբակալուեցան.

ԿՌԻՒ.— Էյուպի Պէհարիէի գաղմը աղբեսի երկու գործաւորներ Մէհմէտ Ալի ու Հիւսէյին կռուի բռնուեցան անհնելիքի խնդրոյ մը համար. Մէհմէտ Ալի դաշոյնով իր հակառակորդը գլուխէն և ձախ ձեռքէն ծանրապէս վիրաւորեց. Վիրաւորին վիճակը ծանր ըլլալով հիւանդանոց զրկուեցաւ. Մէհմէտ Ալի ձերբակալուեցաւ.

∴ Թավուք Բազարի մէջ [illegible] [illegible] անցեալ օր [illegible] մսավաճառի աշակերտ Հիւսէյնի հետ. Այս վերջինը Իսլամիլը ալ աղդրէն ծանրապէս վիրաւորեց.

ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ ՄՐՑՈՒՄ.— Անցեալ առտու Հայտար Փաշայէն եկող Պաղտատ չոգենաւը և Փասըքիւղէն եկող Ֆէնէր պաղչէ չոգենաւը, հազիւ բացուած նաւամատոյցէն, անհասկանալի մրցում մը, քանի որ Պաղտատ դէպ. նոր նորոգուած էր, և իր նաւապետն ու նաւաստիները ԷՖէ մը ընել կ'ուզէին. Մրարշաւ կը սուրային չոգենաւերը. Սալաճաքի բաները, երկու ուղորդները հոն խարսխած չոգենաւերուն մէջէն կ'անցնին, գրեթէ իրարու քսուելով. Հասանուա տեղ մը սանկ շարժում մը վտանգաւոր է. Արշաւը շարունակուեցաւ նաւահանգիստին մէջ ալ, հակառակ արգելքին. Ի զուր անցորդները բողոքեցին. Եւ եթէ արկած մը չպատահեցաւ, դիպուածին պէտք է պարտիլ քան թէ ճարտարութեան.

ԴԱՏԻ ՄԷՋ ԴԱՏ.— Իզմիրի մէջ եւքշաբթի օր կը դատուէր քաղկանատ մը. Ցանկարծ, բազմութեան մէջէն աղմուկ մը բրթաւ, և ոստիկան մը տեսնուեցաւ, որ ստամբակի մը օձիքէն բռնած էր ուժգին. Այս դատարկապորտը, իր պաշտօնակիցներուն մէկուն դատովը զբաղած գեղջուկի մը քսակը [illegible] էր չորթել, բայց օձիքը ձեռք տուած էր.

ԳՈՂԵՐ մտան Պոլիս, Հանր. Պարտքի Վարչութեան չէնքին մօտ, Ճէմալ հանըմի տունը և չորթեցին դրամ ու գոհարեղէն.

ՊԶՏԻԿ ԱՐԿԱԾԱԽՆԴԻՐ.— Բերայի յոյն ընտանիքի մը մէկ զաւակը, 8 տարու տղեկ մը, ընկերներէն շատ մը գովեստ լսած էր կղզիներուն վրայ. Պզտիկը կուզէ այցելել այդ տեղերը, և անցած իրիկուն չոգենաւ կը նստի. Տանիլու էր իր ուրախութիւնը, փափաքին հասած ըլլալուն համար, բայց վերջ երբ իմացաւ թէ չոգենաւը ա'լ կանուխ չպիտի դառնար, սկսաւ լալ և խնդրել ուղեւորներէն որ աղաչին նաւապետին և ան չոգենաւը ետ դարձնէ. Տղուն այս պարզամիտ աղաչանքը Հէյպէլիէյի Ցոյնի մը սիրտը յուզեց և գիշերը իր տունը տարաւ պզտիկը զոր առտուն, առաջին չոգենաւով Պոլիս իջեցնելով իր ծնողքին յանձնեց.

ՀՄԱՅԵԱԿ ՔՀ. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ

ՏԱՐԵՐՔ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԻ

Ա. Բ. Գ. ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ

Նոր տպագրութեամբ ի լոյս ելած են, կը ծախուին Կալաթա Փուրչունլու խան Սագաեան տպարանը և ի Կ. Պոլիս Սիւմպիւլլի խան Միհրան էֆէնտի Փափազեանի դրատունը. Գին Ա. հատորին 3, Բ.ինը 5, Գ.ինը 5.

% 30 ԶԵՂՉ 50—25

ՊՈՄ ՏԸ ՖԻԿ

ՏՈՒՓԸ 50 ՂՐՈՒՇ, ԿԷՍ ՏՈՒՓԸ 27 ՂՐՇ.

ՄԵՂՐԱԼՈՒՍՆԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր այս եզական թերթօնը որուն նման

ՅԱՆԿՈՒՑԻՉ

ՇԱՀԵԿԱՆ

ՈՒ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ

հանգոյցներով ընդելուզուած վէպ շատ քիչ անգամ միայն տեսնուած է՝ գրականութեան մէջ, մեծ համակրութեամբ և հետաքրքրութեամբ կը կարդացուի մեր բոլոր ընթերցողներուն կողմէ. Արդ, լսելով որ շատեր կը փափաքին առաջին թիւէն ունենալ, այնպիսիններուն դիւրութիւն մը ընծայելու համար կը յայտարարենք թէ խմբագրատունէս և կամ ցրուիչներէն սովորական գինով կրնան ստանալ

ՄԵՂՐԱԼՈՒՍՆԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

առաջին թիւէն սկսեալ.

ԲԱՄԲԱԿ

Լիվրբուլ, 12 Հոկտեմբեր

Տրամադրելի 6.40

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԹԱՆՃԷՐ Հոկտ.— Գերման հպատակ մը բնիկներէն գանակոծուեցաւ Թանճէրի մէջ. Երբ գերման հիւպատոսը գանգատելու կ'երթար կառավարչին մօտ, բնիկները անոր վրայ ալ յարձակեցան և հարուած մը իջեցուցին գլխուն. Դիւանագիտական խնդիր մը մօտալուտ է.

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ պանքան իր զեղչի սակը 100էն 4էն բարձրացուց 5ի.

ԲԱՐԻԶ.— Նախագահ Մ. Ֆալիէր երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Իտալիոյ մայր թագուհիին հետ, որ անպաշտօն կերպով Բարիզ կը գտնուի.

ՄԱՏՐԻՏ.— Կը ծանուցուի թէ Վիլհելմ կայսեր կողմէ Սպանիա կատարուելիք ուղեւորութիւնը յետաձգուած է.

ԼՈՆՏՈՆ.— Տրէտնօթի դրութեամբ երկու նոր զրահաւորներ պիտի շինուին, բայց աւելի թեթեւ, որպէս զի կարելի ըլլայ աւելի մեծ արագութիւն ձեռք բերել.

ԼՈՆՏՈՆ.— Թոքիոյէն կը հեռագրեն Տէյլի Թէլէկրաֆի թէ Ճարոն բանակցութեան ձեռնարկած է Ռուսիոյ հետ՝ ցամաքային թղթատարական երթեւեկութիւն մը հաստատելու, որով Լոնտոնէն մինչեւ Թոքիօ նամակներու և այլն առաքումը տասնըեօթը օրէն կատարուի.

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ ծովային նախարարութիւնը 120 միլիոն ֆր.ի վարկ մը պիտի խնդրէ՝ նոր նաւաբաժնի մը շինութեան համար.

—Իտալական նաւատորմին մեծ ծովակալ Ճենովայի դուքսը իտալական նաւատորմին սպայակոյտին հրահանգ տուաւ ընդծովեայ մարտանաւերու ռազմափորձերուն ուշի ուշով հետեւիլ.

ՎԻԵՆՆԱ.— Քաղաքիս երկրաշարժագիր գործիքը ցոյց տուաւ թէ երէկ գիշեր երկրաշարժի երեք ցնցումներ պատահած են 10,000 քիլոմէդր հեռու տեղ մը.

ԲԱՐԻԶ.— Ռուանի կառավարիչը պաշտօնանկ ըրաւ երկու քաղաքապետներ, որ ուզած էին իրենց տեղերու դպրոցներուն մէջ վերահաստատել Խաչելութեան պատկերները.

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Նախագահ Մ. Ռուզվէլթ հարկ եղած հրամանները տուաւ՝ արգիլելու ցորենի այն դրամթը որ Չիքակոյի մէջ կազմուելու վրայ է.

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Սերպիոյ Սքուբչինան հոկտ. 14էն պիտի պարզէ Աւստրիոյ հետ եղած խնդրոյն վիճակը. Բուռն վիճաբանութիւններ հաւանական կը նկատուին.

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

(Սեպտ. 29 Ուրբաթ

ՑՈՐԵՆ

Առաջին	ճերմակ	օխան	37—
Երկրորդ	»	»	35—36
Խառն	»	»	34—
Զավտարլը	»	»	31—32
Կարծր առաջին		»	39—
Կարծր միջին		»	36—37

Երէկ 24 վակոն Անատոլուի ցորեն ժամանեց.

ԱԼԻՒՐ Ղրշ.

Տեղական զըրմա Ա.	պարկ	68—70
» » Բ.	»	66

ԹԵՓ

Օխան 17½ փարա

ԳԱՐԻ

Քէօսթէնճէ	քիլէն	12—12½
Րումէլի	»	11½—12

ԱՌԵՒՏՐ. ԵՒ ԼԵԶՈՒԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Բերա, ԼԻՍԷ ՖՐԱՆՍԷԶ

Վարչութեամբ Մ. ԺԻՒԼ ՖՕՌԻ

Առեւտրական ճիւղին դասերը կը սկսին Հոկտ. 2/15ին և տեղի կ'ունենան իրիկուան ժամը 6¼ին.

Բշ. Պանքայի տոմարակալութիւն.

Գշ. Առեւտրական Իրաւագիտութիւն.— Ճարտարագործական քիմիաբանութիւն.

Դշ. Առեւտր. պանքա և խմբագրութիւն.

Եշ. Տարրական տոմարակալութիւն, Պանքայի հաշիւներ.

Ուր. Առեւտրական խմբագրութիւն.

Շբ. Աշխարհագրութիւն և առեւտր. վիճակագրութիւն.

Այս ֆրանսերէն լեզուով դասընթացքները հաստատուած են այն երիտասարդներուն և պատանիներուն համար, որոնք կ'ուզեն աւարտել իրենց առեւտր. ուսումը, կամ պատրաստուիլ Պոլսոյ ելմտական վարչութեանց քննութիւններուն. Ձրի են, և միայն մէկ օսմ. ոսկիի մուտքի վճարում մը պէտք է. Արձանագրութեան և ուրիշ տեղեկութեանց համար դիմել Լիսէին Տեսչութեան. 1—10

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ.Ո.	101.33
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	101.34
Երէկուան էն բարձր գինը	»	102.03½
» էն վար գինը	»	101.33

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր.	144.37½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	144.62½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	145.42½
» էն վար գինը	»	144.37½

Շիրքէթը Խայրիէ	Օ.Ո.	40.50
Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիէ	Օ.Ո.	5.25
Մէթէլինի Պանքա		5.75
Սելանիկի »	ֆր.	173.
Քոմէրսիալ	Ա.Ո.	9.07
Քարասու Բէօվլիէժիէ	ֆր.	168.—
» Օրտինէռ	»	157.50
Իզմիրի քարափ	»	595.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ.Ո.	4.55
Ժիւիսասիոն Թրամվայ	» »	6.12
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	10.92
» պարտաթուղթ	ֆր.	490.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	321.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա.Ո.	18.37½
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	448.—
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբս.	1886	330.50
» » »	1903	267.50
Թրամվայ		53.—

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	ֆր.	265.—
Պանք Նաս. Կրէս.	»	437.50
» » » նոր	Օ.Ո.	4.06
Լաւրիոմ	ֆր.	75.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն		ղշ. ֆր.
Ֆրանսական ոսկի		87.14
Անգլիական ոսկի		109.33
Բօլ		90.30
Մէճիտիյէ արծաթ		107.12
Րուպլի Թղթադրամ		8.66
Քրիմիզ		50.

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ.	109.25
Բարիզի » »	ֆր.	22.97½
Վիէննայի » »	քուրօն	21.93
Պերլինի » »	մարք	18.67

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

11 Հոկտեմբեր 1906

Ֆրանսական Ռանթ 3 %		95.87
Օսմ. միաց. գոնս. 4 %	բաց.	94.20
» » »	գոց.	94.—
Րումէլիի երկաթուղի	ֆր.	145.50
Րէժիի պարտաթուղթ	»	439.—
Օսմանեան մաքս	»	—.—
Օսմանեան Պանքա	»	667.—
Քրէտի Լիօնէ	»	1169.—
Բարիզի Պանքա	»	1561.—
Աւստրիական Ռանթ	4 %	—.—
Իտալական »	5 %	102.50
Ռուսական » 4 %	1901	59.55
Սպանիակ. արտ. փոխ.	4 %	95.85
Պոլիս Քարա Այտըն	ֆր.	—.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

11 Հոկտեմբեր 1906

Անգլիական Ռանթ	86.50
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց. Գ.Կ.	92.87
» » » գոց. »	92.87
Օսմ. Պանքա	16.63
Պուլկարական 1892	101.—
Ռուսական 4 % 1898—89	72.37
Ցունական Ռանթ	41.—
Զարթըրթ	1.56
Թրանսվալ	2.—
Ռանտմայն	5.87
Ճափոնական 4 %	—.—

ՎԻԷՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

11 Հոկտ. 1906

Օսմ. Րէժի	414.—
Րումէլիի Երկաթուղի	161.—
Վիէննական պանք	558.50

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԻԱՆՈՍԵԱՆ

Բերացի Պարոնի Մը ՕՐԱԳԻՐԸ

ԱՄԷՆՈՒՆ ԳԼԽՈՒՆ ԵԿԱԾԷՆ

ՄԵՐ ՔԷՅՖԻՆ ՔԵՀԵԱՆԵՐԸ

Ա՛հ, առանց չափազանցութեան։

Անտանելի՛, անտանելի՛, անտանելի՛ են այդ... անտանելիները, մեր քէյֆին ...բաճրափօշները։

Անոնք — և անթիւ լէգէոններ կը կազմեն անոնք — կատարեալ երաունքը և փաքենքալը մնաաշնորհը վայելել կը կարծեն՝ մեր հաւնածը, մեր ըսածը և մեր ըրածը քննադատելու և զանոնք սրբագրելու։

Տա՛ մարդիկը՝ փոխանակ լոկ իրենց գործին նայելու, իրենց գործէն աւելի մեր գործերուն կը նային, և այս կերպով իրենց պարտականութիւնը լրացուցած ըլլալ կը կարծեն այս անցաւոր աշխարհին մէջ, ուր ամէն մարդ իր կերածէն աւելի դրացիին կերածին վրայ խելք կը յոգնեցնէ։

Դիմացինին ճաթեցնելու արուեստին մէջ մէկ հատիկ են այդ մարդիկը, որոնք չե՛ն ուզեր հասկնալ որ եթէ իրենց խօսակիցը առջեւնին չի ճաթիր, ատիկա լոկ իրենց չափազանց կենցաղագիտութեան արդիւնքն է։

Ա՛հ, անտանելի՛, անտանելի՛, անտանելի՛ են անոնք, մեր քէյֆին քեհեաները, մեր քէյֆին բաճրափօշները։

×

Դերձակ Սարգիս Փափազեանէն սկսեալ մինչեւ... Միռ է Գոթրոն գացէ՛ք՝ 1/2 saison զգեստ մը ապսպրելու համար ձեզի և ձեր ուզածը բացատրեցէք պարոն մախաստարին։

—Ամա՛ն, աղբա՛ր, քու ըսածդ ալ տուատուխ մալագօֆին չափ հինցած է, պիտի պատասխանէ ան՝ եթէ Սարգիս Փափազեանն է, իսկ եթէ Միռին... կտրիչն է ձեր դէմինը, պիտի ըսէ․

—Ah non monsieur, ça ne ce fait plus!

—Սակայն ես այդ տեսակ զգեստ մը կ'ուզեմ հագնիլ։

—Ըլլար, էֆէնտիմ, սաստ մօտան անցած է, ո՛չ ոք այդ տեսակ զգեստ կը հագնի ա՛լ։

—Բայց պարոն իմ ուզածս այսպէս է։

—Կ'աղաչեմ դուք ինծի ձգեցէք և վստահ եղէք որ գոհ պիտի մնաք, ես ձեզի պիտի շինեմ սա՛նկ, սա՛նկ, սա՛նկ զգեստ մը։

Ու առանց ձեր առարկութիւններուն ականջ կախելու՝ կը պատրաստէ սա՛նկ, սա՛նկ, սա՛նկ զգեստ մը, որ ճի՛շդ իր ուզածն է և ամենեւի՛ն ձեր ուզածը։

—Սքանչելի վայլեցաւ ձեզի, վրայ կուտայ զգեստը փորձած ժամանակը։

—Թերեւս վայլեցաւ, բայց իմ ուզածս չեղաւ, կը պատասխանէք համակերպած չեշտով մը, և անհամարձակօրէն կ'աւելցնէք․

—Պարոն դերձա՛կ, ինտո՞ր կ'ըլլար, եթէ սա տեղէն քիչ մը առնէիք...

—Ըլլա՛ր, չըլլա՛ր, դուք իմ ըսածիս նայեցէք...

—Բայց, պրճ պապամ, սակը ե՛ս կուտամ կոր...

—Սակը՝ ձենէ, ճաշակը՝ ինէ։

Ու ահա այս կերպով կը հարկադրուիք ձեր դրամովը իսկ հագնիլ զգեստ մը՝ որ ձեր դերձակին ճաշակին համաձայն շինուած է և ո՛չ ձերին...

×

Սափրիչին խանութը․

—Մազերս սա՛ պիչիմ կտրէ՛, կ'ըսէք դուք։

Պ. սափրիչը պահ մը ապուշ ապուշ ձեր երեսը կը նայի՝ «Ասա ի՛նչ ցաւագարութիւն դուրս տուիք ձեր բերնէն ըսելու» պէս։

—Հասկցա՞ր ըսածս, պարոն սափրիչ, սա՛ պիչիմ կտրել տալ կ'ուզեմ մազերս, կը կրկնէք՝ կարծելով որ ձեր սափրիչը քիչ մը խուլ է թերեւս։

Բայց, պարոն սափրիչը կը շարունակէ ապուշօրէն ձեր սուրաթը նայիլ՝ իբր թէ հոն կապիկ խաղցնել տայիք։

—Հէ՞, պարոն սափրի՛չ, իմացա՞ր ըսածս...

Պարոն սափրիչը կը հաճի խմանալ վերջապէս, և բարձրաթռիչ չեշտով մը կը բարեհաճի պատասխանել․

—Էֆէնտի՛, ես խուլ չեմ, բայց ձեր ուզած մազին ձեւը մազ չի կտրուիր։

—Թո՛ղ չի կտրուի, դուն մի միայն ինծի համար այսպէս կտրէ։

—Բայց, էֆէնտիմ, այսչափ յաճախորդ ունինք, ո՛չ մէկը ասանկ մազ կտրել կուտայ։

—Ուրիշներուն չըրածը ե՛ս կ'ընեմ, ո՛ն սկսէ կտրել...

—Սակայն, էֆէնտիմ, ձեր ուզած ձեւը աշխարհիս վրայ չէ տեսնուած․ ամէն մարդ վրանիդ պիտի խնդայ...

—Թո՛ղ խնդան, դուն իմ ըսածս ըրէ։

—Ես ձեր աղէկութեանը համար կ'ըսեմ կոր, չէ նէ ինծի ի՞նչ...

Ու կը տեսնէք որ ձեր սափրիչը կը սկսի ձեր վրայ արգահատիլ և ցաւակցական ճիչերով մը կը կտրէ մազերնիդ՝ «անպատճառ այս մարդը ապուշ ըլլալու է» խորհելու երեւոյթով մը։

×

Հապա պեխերնիդ ածիլել տալու համար սափրիչին ձեռքէն քաշուած տառապա՞նքը։

Ասիկա ես գիտեմ անձնական փորձառութեամբ և կը յանձնարարեմ որ երբեք պեխերնիդ ածիլել չտաք, եթէ երբեք այս տեսակ միտք մըն ալ ունիք։

...Առաջին անգամն էր որ պեխերս ածիլել պիտի տայի։

Սափրիչին աթոռին վրայ՝ նստայ, գլուխս աթոռին յենարանին կրթնցուցի՝ մորթուելու պատրաստ ոչխարի մը նման։

Սափրիչս ամենայն խանդով ու եռանդով... անգլիական կաշին պատռելու աստիճան ուժով՝ օճառով օծեց մօրուքս։

—Պեխերս ալ ըրէ՛, մրթմրթացի։

Մարդը ըսածս լսեց, բայց լսածին չհաւտաց և շարունակեց մօրուքս միայն օճառօծել։

—Պեխերդ ալ կրկնեցի, բարձրաձայն։

—Պեխե՞րն ալ, կրկնեց իր կարգին սափրիչս՝ շլմորած, ի՞նչ պիտի ըլլայ որ...

—Պեխերս ալ ածիլես պիտի։

Մարդը տասը քայլ դէպի ետ ցատկեց և ուրիշ յաճախորդի մը վրայ ինկաւ, որ իր կարգին պարտ անձին համարեց երրորդ յաճախորդի մը վրայ իյնալ, որ ա՛լ ուրիշ մարդու վրայ չիյնկաւ, որովհետեւ ուրիշ մէկը չկար։

—Հի՛ հի՛ հի՛, կատա՞կ կ'ընէք կոր, ըրաւ սափրիչս բանի խնդալով։

—Ի՞նչ կատակ, պեխերս պիտի ածիլե՛ս։

—Հի՛ հի՛ հի՛, կրկնեց մարդուկը՝ գործը կատակի զարնելու դիտաւորութեամբ։

—Պարապ տեղը մի խնդար․ պեխերս ածիլել տամ պիտի։

—Ի՞նչ կ'ըսէք էֆէնտի՛, ճիչ ատանկ բան կ'ըլլա՞յ։

—Քեզի ի՞նչ, պեխերը ի՞մս են թէ քուկդ։

—Քո՛ւկդ։

—Ուրեմն քանի որ պեխերը իմս են, ես անանկ կ'ուզեմ որ ածիլես։

—Բայց աղա՛, ես էրիկ մարդ մըն եմ, դուն ալ էրիկ մարդ մըն ես, և էրիկ մարդու մը չի վայլեր պեխերը ածիլել։

—Պեխերն ալ էրիկ մարդ չե՞ն ա՛։

—Անոնք ալ... էրիկմարդութեան ապացոյցն են։

—Բայց անա՛նկ էրիկ մարդիկ կան, որոնք պեխերնին ածիլած են և դարձեալ ո՛չ նուազ էրիկ մարդ են։

Ու սափրիչս համոզելու համար սկսայ յիշել Գոգլէնը, Լորտ Չէրթընը, Ալիքսանեանը, որոնք, իրա՛ւ, պեխերնին ածիլած են, բայց դարձեալ էրիկմա՛րդ են։

Բայց, ի զո՛ւր։

—Չըլլա՛ր, աղա՛, կը պատասխանէր միշտ սափրիչս, ես ձեր պեխերը չեմ ածիլեր։

—Դուն իմ քէյֆիս ի՛նչ կը խառնուիս․ ամսականդ ճշդիւ կը վճարեմ կոր, դուն ալ պարտաւոր ես ուզածս ընել...

—Բայց ասոր համար պարտաւոր չեմ ձեր ուզած բոլոր տեղերը ածիլել, որովհետեւ ամսական կուտաք կոր։

—Եթէ դուն չածիլես, ե՛ս կ'ածելեմ։

—Բայց աղա, երեսիդ չէնքը չնորհքը պիտի երթայ ասով։

—Թո՛ղ երթայ, եթէ քենէ պզտիկ աղջիկ ուզելու ըլլամ, այն ատեն մի՛ տար։

Ցարգելի սափրիչս՝ գայթակղած մարդու 1001 «ըը՛քըը՛ք»ներով մօրուքս ածիլեց, բայց երբ կարգը եկաւ պեխուս, նորէն կանգ առաւ։

—Չէ՛, աղա, ես աստուածավախ մարդ եմ, չեմ կրնար քու պեխերդ ածիլել, ո՛չ ալ թող տալ որ դուն ածիլես։

—Բայց ասոր մէջ աստուածավախ ըլլալու կամ չըլլալու ի՞նչ կայ, միթէ Աստուած կը պատուիրէ՞ որ պէտք չէ պեխերնիս ածիլենք։

—Ինծի նայէ՛, աղա՛, ես Հայ-Լուսաւորչական զաւակ եմ, և բէսիմիլ զազեթաներու մէջ տեսած եմ որ մինակ Լաթին տէրտէրները պեխերնին կ'ածիլեն։

—Չէ, ճանը՛մ, Բրօթէսթաններն ալ կ'ածիլեն։

—Ես Բրօթէսթան ալ չեմ․ գնա՛ Բրօթէսթան սափրիչ մը գտի՛ր։

Ու հակառակ բոլոր ջանքերուս՝ մարդը —Ս. Նախնեաց հարազատ զաւակ ու թոռ— յամառեցաւ պեխերս չածիլել, որով անկէ ի վեր որոշած եմ միայն մօրուքս սափրիչիս ածիլել տալ, իսկ պեխերս՝ տանը մինակս կ'ածիլեմ անձամբ։

×

Ո՛ւ և է արուեստի մը կամ գործի մը պիտի հետեւինք․ մեր քէյֆին քեհեաները հո՛ն են միշտ։

—Չգէ՛, աղբար, սա դերասանութիւնը․ ատիկա ալ գո՞րծ է․ ես քեզի գոմիսիոնճիի քով պաշտօն մը գտնամ։

—Մէռսի՛, չեմ ուզեր, չատ գոհ եմ վիճակէս։

—Սակայն ինչո՞ւ գոհ պիտի ըլլաս․ գոմիսիոնճիութիւնը աւելի շնորհքով գործ է, աւելի չահ կայ...

—Ես դերասանութենէն աւելի հազ կ'ընեմ։

—Բայց ինչո՞ւ, սիրելի՛ս, ինչո՞ւ։

—Որովհետեւ դերասանները գոմիսիոնճիի չեն նմանիր և որովհետեւ անոնց չափ դրամ չեն չահիր։

—Սակայն, ըսածդ սխալ է և օրին մէկը պիտի զզջաս։

—Թո՛ղ տասը որ զզջամ․ հիմա իմ քէյֆս ասանկ կ'ուզէ կոր։

—Բայց, սիրելիս, լաւագոյն չէ՞ որ պանքայի մը մէջ պաշտօնեայ ըլլաս...

Ուրիշներ...

—Սա խմբագրութենէդ ի՞նչ չահած ունիս․ վազ անցիր ատկէ։

—Բայց, կ'աղաչեմ, ես իմ խմբագրութենէս չատ գոհ եմ։

—Աս ու ան խնդացնելու համար պատառուիլը հաճելի գո՞րծ մըն է, որ ամէն չաբաթ տասը հոգիդ կը հանես․ գոնէ առածդ ի՞նչ է։

—Յիսուն փարա, բայց չատ երջանիկ եմ աս ու ան խնդացնելով և յիսուն փարա առնելով։

—Աւելի աղէկ չէ՞ր ըլլար որ արհեստի մը հետեւէիր, հիմա մեծ արհեստագործ մը եղած կ'ըլլայիր։

—Մէռսի, չեմ ուզեր...

Ուրիշներ․

—Եղբայրդ երաժի՞շդ կ'ըլլայ կոր եղեր։

—Այո՛, քէյֆը անանկ ուզեց։

—Վա՛հ, վա՛հ, վա՛հ, ինչո՞ւ փաստաբան կամ բժիշկ չըրիր։

—Որովհետեւ քէյֆը չուզեց բժիշկ կամ փաստաբան ըլլալ։

—Վա՛հ, վա՛հ, վա՛հ․ գոնէ մանիֆաթուրաճիի մը քովը դնէիր։

—Քէյֆը չուզեց մանիֆաթուրաճի ըլլալ։

—Հի՛չ չէ նէ ճարտարագէտ ընէիր...

×

Ամուրի ենք․ — Մեր քէյֆին բաճրափօշները հո՛ն են նորէն անպատճառ։

—Աղբա՛ր, չամուսնանա՞ս․ քանի-հինգի կը մօտենաս կոր։

—Ներսիդիկէս չի գար կոր կարգուիլ։

—Սակայն ամուսնութիւնը սա՛նկ սուրբ է, նա՛նկ նուիրական է այլն։

—Հասկցա՛նք, բայց ես չպիտի կարգուիմ։

—Կ'ուզես ճէ ես քեզի աղջիկ մը գտնամ։

—Մէռսի՛, չեմ ուզեր․ որոշած եմ չկարգուիլ։

—Բայց ինչո՞ւ․ ես կարգուած եմ ահա՛, և կարգուելէս չատ երջանիկ եմ։

—Շնորհաւորութիւննե՛րս․ միայն ես չեմ ուզեր ամուսնանալ...

—Կ'ուզես ճէ դրամօժիտով աղջիկ մը գտնեմ քեզի...

...Ընդհակառա՛կը, պիտի կարգուինք․ Անպիտանները նորէն գոհ չեն անպատճառ։

—Կը կարգուիս կոր եղեր։

—Հրամմեր էք։

—Վա՛հ վա՛հ վա՛հ, մեղք չէ՞ այս բրֆըլ տարիքդ ու քու տարեկիցներդ պիլիա կը խաղան։

—Ես ալ կնկանս հետ պիտի խաղամ։

—Եթէ իմ կարծիքս հարցնես, պիտի յանձնարարէի քեզի որ երբե՛ք չամուսնանաս։

—Սակայն, քէյֆս կարգուիլ ուզեց։

—Մարդուն քէյֆը չատ բան կ'ուզէ, սակայն վերջէն մարդ չատ կը զզջայ։ Վազ անցիր, սիրելի՛ս, մի՛ կարգուիր։

—Բայց նշանուած ենք արդէն։

—Նշանդ ետ ըրէ՛։

—Սիրահարուած եմ։

—Աշխարհիս երեսը սիրահարուելու պէս ապուշ բան չկայ։ Հաւնած աղջիկդ ո՞վ է պարէ։

—Հոռոփսիմա Սրբազդմեան։

—Եթէ կարգուելու նպատակդ ինծի յայտնած ըլլայիր, աղջիկ մը կը ճանչնամ, անիկա քեզի կ'ըլլէր։ Սա՛նկ աղջիկ է նա՛նկ աղջիկ է և այլն։

—Բայց ես իմ նշանածիս սիրահարուած էի։

—Ի՞նչ կ'ըլլայ, իմ ներկայացուցածիս կը սիրահարուէիր։

×

Զաւակնիս դպրո՞ց պիտի դնենք։ Մեր քէյֆին քեհեաները հոն են անխուսափելիօրէն։

—Պէրպէրեանը դնէ նէ աւելի աղէկ կ'ըլլայ․ գոնէ բարին գեղեցիկը ու ճշմարիտը կը սորվի։

—Աւելի աղէկ է որ քիչ մը կենցաղագիտութիւն սորվի․ Ես զաւակս Մարկոսեանին վարժարանը դրի։

—Լաւագոյն էր որ Կեդրոնականը դնէիր։

—Ռոպէրթ Գոլէճը լաւագոյնն էր․ նայէ՛ Ե. Արմէնը անգամ անկէ շըրջանաւարտ եղած է։

—Ըստ իս Նիկողոսեանին վարժարանը լաւագոյն է։

Ու զարչելիները չեն մտածեր անգամ թէ միմիայն մէ՛կ զաւակ ունինք և եթէ փորձելու իսկ ըլլանք անոնց խրատները գործադրել, պարտաւոր ենք մէկ զաւակնիս հարիւրմէկ պատառ ընել, անոնց քէյֆը լրացնելու համար։

×

Ամուսնութենէդ ինը ամիս վերջը աղջիկ զա՞ւակ մը ունեցաք, մեր քէյֆին քեհեաները պարտ ու անձին կը համարին անգամ մը հարցնել թէ՝ ինչո՞ւ մանչ զաւակ մը չծնաք։

Եթէ ճաշարանի մը մէջ ապսպրէք կառսօճին այնինչ կերակուրը, որ չկայ իր ցուցակին մէջ, ճէրիֆը հազարումէկ կտոր կ'ըլլայ ու կոկորդը կը պատռէ մեզի համոզելու համար թէ՝ մեր ապսպրած կերակուրը խիստ անհամ է և հակառողջապահիկ։

Աղջի՞կդ պիտի կարգես․ հոն են նորէն մեր քէյֆին բաճրափօշները։

—Չէ, անոր տալու չէիր, այլ սադիքինին տալու էիր։

Գիւղագնացութեան պիտի երթաք․

—Գնալը մի երթաք, Վոսփոր գացէք։

—Ես որոշած եմ Գնալը երթալ։

—Բայց ինչո՞ւ Վոսփոր չէք երթար, և Գնալըն կը նախընտրէք։

—Որովհետեւ... քէյֆս անանկ կ'ուզէ։

—Սակայն լաւագոյն է որ Վոսփոր երթաք։

×

Վերջապէս, անձնասպա՞ն պիտի ըլլաք։— Նորէն հոն պիտի գտնէք ձեր քէյֆին քեհեաները։

...Ծի՛չդ անցեալ օր՝ կեանքէն տաղտկութենէն, անկշտութենէս ու սիրուհիիս անհաւատարմութենէն յուսահատած և զօրաւոր հարբուխ մը վարակուելու վտանգէն ալ ենթարկուելով, Գառաքէօյի 4 թիւ շոգենաւէն վար նետեցի ինքզինքս՝ ծովամոյն ըլլալու հաստատ մտադրութեամբ։

Սիրելի բարեկամս Վ. Շահինեան որ ինծի կ'ընկերանար՝ իր արդուզարդին չիքութիւնը աչքէ հանելով՝ իր Ֆանաքէզի-ժիլէովը իսկ—ո՛վ անձնուիրութիւն—ծով ցատկեց ետեւէս և մազերուս միջէն բռնելով՝ ծովէն դուրս հանեց զիս ողջ առողջ։

Խաչո՛ւր, նոյն պահուն խամաֆալին բան մը իջեցնելս եկաւ։

—Աղբա՛ր, ինչո՞ւ ետեւէս ծով նետուեցար, ես անդին աշխարհ կ'երթայի կոր։

—Ծօ՛, երախտապարտ չըլլա՞ս ինծի, քեզի մահուընէ ազատեցի։

—Քեզի ո՞վ ըսաւ որ ազատես,

—Սիրտս։

—Իմ կեանքս իմս է թէ քուկդ։

—Անշուշտ քուկդ։

—Արդ, չե՞մ կրնար քէյֆիս ուզած ժամանակը իմ կեանքս վերջացնել։

—Չես կրնար։

—Ամմա ըրիր ա՛... Եւ զիա՞րդ։

—Որպէս զի կարող ըլլաս տակաւին մեր գլուխները արդուկել։

—Սակայն, գիտցած ըլլա՛ս, մեր դերասան ընկերները այս քաջագործութիւնդ չպիտի ծափահարեն։

—Ո՞վ ըսաւ։

—Որովհետեւ եթէ ձգած ըլլայիր որ այսօր անձնասպան ըլլամ, քանի մը փունճօ պիտի պակսէր անշուշտ ձեր պիւտճէէն և քու մասիդ՝ այս չաբթու քանի ղրուշ աւելի պիտի առնէիր։

×

Վերջա՛պէս, չե՛նք կրնար ծնիլ, չե՛նք կրնար կարգուիլ ու չե՛նք կրնար ամուրի մնալ, չե՛նք կրնար չատ ուտել և չե՛նք կրնար քիչ ուտել, չենք կրնար ածիլուիլ ու չենք կրնար զգեստ ապսպրել։

ԷՐԻԿ—ԿՆԻԿՆԵՐԸ Է՞Ր ԿԸ ԿՌՈՒԸՑԻՆ

Հոգի՛ կուտամ էրիկ-կնկան կռիւներուն։

Էրիկ կնիկները ո՛րչափ իրարու գլուխ պատռեն, ա՛յնչափ կը մարիմ ես հաճոյքէս...

Որովհետեւ չար սիրտ մէ՞կն եմ։— Ո՛հ, քա՛ւ լիցի։

Այլ, վասն զի համոզուած եմ թէ՝ ամուսնական կռիւները ծովու փոթորիկներուն կը նմանին, որոնցմէ վերջ անպատճառ «խաղաղութիւն օդոց» կը տիրէ։

...Ու ահա՛ անցեալ օր ճիշդ այս տեսակ կռիւի մը ներկայ գտնուեցայ։

Տիկինը — անունը կ'անցնիմ — երեսուն ղրուշ կը պահանջէր իր էրիկէն — կ'անցնիմ անունը — գլխարկին փետուր մը գնելու համար։

—Երեսուն ղրուշս պիտի տա՛ս, պիտի տա՛ս, պիտի տա՛ս, կը կրկնէր տիկինը՝ կնիկներու յատուկ ինատճիութեամբ։

—Չպիտի տա՛մ, չպիտի տա՛մ, չպիտի տա՛մ, կը պատասխանէր ամուսինը՝ որ գրպանը երեսուն փարա ունէր միայն։

—Եթէ երեսուն ղրուշս չտաս, ինքզինքս պատուհանէն վար կը նետեմ։

—Ադ ալ փապո՛ւճս․ տէրտէդ կ'ազատիմ։

— Անանկ է նէ պատուհանէն վար չեմ նետեր ինքզինքս․ հիմա եսկիլէր ալայիմը կը կանչեմ և ձմեռուան փալթօդ ծախելով՝ գլխարկիս փետուրը կ'առնեմ։

—Է՛յ, ձմեռը ես ի՞նչ կ'ընեմ։

—Ցուրտէն կը փատնա՛ս։

Ու երեսուն ղրուշնոց փետուրին համար՝ սենեկին աթոռները կը թռչտէր օդին մէջ։

...Ահա՛ թէ ինչո՞ւ էրիկ կնիկները կը կռուըտին, — ma chère!

Եթէ տիկինը՝ երեսուն ղրուշնոց գլխարկի փետուրը ամուսինէն պահանջելէ առաջ՝ հաճեցնելու ըլլար անգամ մը անոր գրպանը խուզարկել, ապահովաբար այս կռիւը չպիտի ծագէր և սենեակին աթոռներն ալ իրենց տեղերը պիտի մնային հանդարտօրէն։

Բայց, աշխարհիս մէջ բա՛ն մը կայ, զոր մեր կիները չեն ուզեր հասկնալ,— անկուտիութի՛ւնը։

—Երեսուն ղրուշ տո՛ւր, երեսուն ոսկի տո՛ւր, կը պոռան մեզի՝ առանց խորհելու անգամ մը թէ՝ ո՛ւրկէ կըրնանք գտնել մենք այդ երեսուն ղրուշը կամ ոսկին։

—Գնա՛ գողցի՛ր, լո՛ւղէ՛, խաբէ՛, մեզի ի՞նչ, բայց մեր ուզածը ըրէ՛...

Ահա՛ թէ ի՛նչ կ'ըսեն մեզի կիները։

Ապահովաբար՝ բարոյականի վսեմ դաս մը չեն տար մեզի կիները այս կերպով։

Հիմա կը հասկնամ թէ՝ ինչո՛ւ յարգելի Սուրբ մը, որ կիներու թաֆիկէն չա՛տ բան քաշած ըլլալու էր, ըսած է ստոնօք։

—Կինը սատանայ է։

Բայց, եթէ՝ փոխադարձաբար՝ սատանաներն ալ կի՛ն են, դժոխքը՝ բռնուածին չափ անհաճոյ տեղ մը ըլլալու չէ՛։

ՃԱՆԻԿ ԱՂԱ ԿԸ ԲՈՂՈՔԷ ԻՆՁԻ ԴԷՄ

Վա՛յ, Ճանիկ աղա՛, վա՛յ։

Եթէ գիտնայի որ ա՛յնչափ պիտի առնուէիր գրածէս, խա՛չոր, մատներս կը կտրտէի և այդ անհամ կատակը չէի ըներ երբեք։

Կ'երեւի թէ՝ այդ տողերը քեզի դէմ գրելէս ի վեր, գիշերները լաօֆիֆ-պօթինովդ կը պառկիս կոր, և որովհետեւ գիտեմ թէ՝ ո՛րչափ մեծ անհանգստութիւն է գիշերները լաօֆիֆ-պօթինով քնանալը, ուրեմն կը փութամ ըսածներս ետ առնել։

Դուն աշխարհիս ամէնէն առաքինի մարդն ես, նախ անոր համար որ Ազգ. Հիւանդանոցի դռնապանն ես, իսկ՝ երկրորդ՝ վասն զի երկար ատեն յիմարապահի պաշտօնն ես վարած, որով ինծի պէս խլէզի մը չէ ինկած երբեք քեզի բանբասել։

Ներողութի՛ւն, ներողութի՛՛՛ւն, Ճանիկ աղա՛, մէյ մըն ալ ըրածս չեմ ըներ և մէյ մըն ալ երբեք քու աչքերուդ մէջ չեմ կարդար 60 փունթօ տառերով՝ «պախշիշս պիտի տա՛ս»ի նման հարցում մը այլ 120 փունթօ տառերով կը կարդամ հոն — «ԵՍ ՊԱԽՇԻՇ ՉԵ՛Մ ՈՒԶԵՐ։»

Մարդ ես եղեր դուն, Ճանիկ աղա՛, և երանի՛ թէ Ազգ. Հիւանդանոցի բոլոր պաշտօնէութիւնը քեզի չափ գիտակից ըլլար իր պաշտօնին նուիրականութեան։

Մե՜ղք որ աւելի չունիմ յաճախ Եէտիգուլէ գալու, ապա թէ ոչ չիչ մը օղի կը ճնկէինք քեզի հետ։

Դուն իմ հաչուոյս ճնկէ՛, հաչիւն ալ իմ հաչուոյս անցո՛ւր։

ՆՊԱՍՏՆԵՐԸ ՍԿՍԱ՜Ն

Մաքրիգիւղի Ազգատախնամին նըպաստն էր անցեալ գիշեր, ինչ որ այլաբանական բառարանով կը նշանակէ թէ՝ Կարգ. Մասնախումբին անդամներուն հոգին բերանը եկաւ։

Բազմութիւնը ա՛յնչափ չատ էր և ա՛յնչափ երերալիք տեղ չկար որ՝ նուագախումբին վիոլոնճէլիստ պարոնը պարտաւորուեցաւ... տեղը ընել։

Տիար Երուանդ Թօլայեան ալ քի՛չ մնաց տեղը պիտի ընէր... Կավռօշ-Բօլէան «տիրիժէ» ըրած միջոցին։

Ամէն Մաքրիգիւղցի օրիորդ և տիկին դէպի Բերա կը փութան՝ Կավռօշ-Բօլէա մը գնելու համար, որ բոլոր սալօններու մէջ fureur պիտի հանէ սա՛ երեկոյթներու եղանակին։

Առաջնորդող պարոնները՝ մաքառոնճիի նման կտո՛ր կտո՛ր եղան՝ չնորհալի տիկիններու և նազելաբոյր օրիորդներու դիմաց։

Ներկայացումին clounը։—

Պարոն մը ներկայացաւ տիկնոջ մը հետ՝ միմիայն մէկ տոմսակով։

—Տիկնոջին տոմսա՞կը, ըսին։

—Տիկինը իմ կնիկս է, պատասխանեց մարդը։

—Ի՞նչ կ'ըլլայ ատկէ․ տոմսա՞կը...

—Տիկինը իմ կէսս է, պարոննե՛ր, որով իմ տոմսակիս կէսն ալ իրը կը համարուի։

Այս տրամաբանութեան ըսելիք չկար։

×

Այս իրիկուն Սկիւտարի նպաստը՝ tempo permettante անշուշտ։

Սկիւտարի մէջ սա՛ միջոցին տոմսակները կ'երթան կուգան և կուգան կ'երթան՝ սիւլիւկի նման քսակները ծծելով։

Սակայն օդը՝ կնոջ մը սիրտին նման վարանոտ է ու փոփոխամիտ, որով Կարգ. Մասնախումբը պաշտօն յանձնեց ինծի՝ Պոլիս, ծով Բալըգչայի ցուցափեղկին առջին կենալ և հոն դրուած Օդացոյցը դիտելով տեղեկագրել Սկիւտար։

Տէ՛ր Աստուած, գլուխս պիտի պայթի այս Օդացոյցին առջեւ, և եթէ բոլոր Օդացոյցներն ալ ասոր կը նմանին, այդ գիտուն ալ խլլայ բան մը ըլլալու չէ, — je vous assure!

Օդացոյցին ասեղը՝ կը յառաջանայ դէպի «չոր ու գեղեցիկ օդ»ը և միւս կողմէ տեղատարափ անձրեւ մը կուգայ չը՛րը՛-չը՛րը՛, իսկ երբ նոյն ասեղը «անձրեւ ու փոթորիկ» ճիշդ վրան ըլլայ, օդը տակաւ աւելի կը գեղեցկանայ ու հմայիչ կը դառնայ։

Ո՛ւֆ, խա՛չոր քաշուելիք բաներ չեն Օդացոյցին բոլոր այս սխալ-մխալ գուշակութիւնները, և «վա՛յ» է նկեր (տեսակ մը ձիւն) այն դերասանին գլխուն՝ որ իր նպաստը կ'ըլլէ օդացոյցով որոշել։

Ահա՛ թէ ինչո՛ւ կարգ մը մարդիկ ո՛չ օդացոյց ունին, ո՛չ ալ... ուղեղոյց։

ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԵՒ ԻՐ ... ԿԱՊԻԿԸ

Սկիւտարի մէջ՝ օրուան դէմքերն են Ներաշխարհին հեղինակը, Հրանտ Նազարեանը, Վ. Փափազեանը և... իր կապիկը։

Սիրելի բարեկամս վերջերս կապիկ մըն է գներ, որ երջանկութիւնը ունի մեծանուն զաւեշտագիրին անձնական կառքովը պտտիլ և անոր մեծանուն ծունկերուն վրայ նստած՝ վարել կառքը, մինչ Վահան Փափազեան քէյֆէն կը մարի։

Կապիկը վարտաճիի պաշտօնն ալ կը կատարէ, վառտա պոռալով։

Միայն չատ սիրելու չի գար․ — չատ... կոշտ է անպիտանուհին։

Անցեալ օր՝ Սկիւտարի մէջ՝ պատիւը ունեցայ մեծանուն զաւեշտագիր բարեկամիս անձնական կառքովը պտըտիլ՝ ի տես բովանդակ Սկիւտարի։

Ձախ կողմը Վահանն էր նստած․ աջ կողմը՝ ես, իսկ մեր երկուքին մէջտեղը՝ օրիորդ (կամ տիկին... աղէկ մը չստուգեցի) կապիկը։

Զաւեշտագիր մը՝ որ կապիկով մը կը պտըտի․ ապահովաբար, նշանակելիօրէն խորհրդաւոր է այս գրագէտի մը համար, որ մարդկային կապիկութիւնները կը կապէ։

Կը հաւատանք թէ՝ Վահան Փափազեանին օրիորդ կամ տիկին կապիկն ալ ի մօտոյ պիտի աշխատակցի իր տիրոջ թերթին և ապահովաբար ամէնէն քօմիք յօդուածը անորը պիտի ըլլայ, զոր անշուշտ իր... մերկապարանոց քօմիքը պիտի գրէ ան։

Ե. ԱՐՄԷՆ ՅԱՂԷՄՏԱՂԻ

Եւրոպացի գրագէտներէն ետ մնալիք մէկ կողմերնիս չմնաց ա՛լ, բացի մեր... քսակներէն։

Էտմոն Ռոսթան՝ երբ թատերախաղ մը կամ գիրք մը աւարտելով հրապարակ հանելու ըլլայ, քանի մը ամիս իր գեղջկական չքեղ վիլլան կը քաշուի՝ հանգիստ առնելու համար ուր կը հետեւի իր գիրքին վրայ գրուած գովասանքներուն։

Իր յարգելի պաշտօնակից՝ Էտմոն Ռոսթանին յարենման, սիրելի բարեկամս Ե. Արմէն ալ՝ իր Կինը հրատարակելէն վերջը, քաշուեցաւ Ալէմտաղի իր մեծաչուք ապարանքը, ուր կը գտնուի մէկ ամիսէ ի վեր՝ իր դափնեպսակներուն վրայ ննջելով, մինչ իր գիրքը հոս միլիոններով կը ծախուի եւ Սագաեան տպարանին Օննիկ Արզումանը ամէն օր Եավքին կը սպասէ՝ նոր հրատարակութեան մը արտօնութիւնը ստանալու համար անկէ։

Սակայն, հաւատի աղբիւրէ (աղբի՞ւր կը պակսի Ալէմտաղի մէջ), կը գրեն ինծի թէ՝ Ե. Արմէն Էտմոն Ռոսթանին հեռուէն չի հետեւիր իր նորատիպ գիրքին մասին գրուածներուն։

Անցեալ օր միայն փորձեր է Յակոբ Տէր-Յակոբեանին իր մասին գրածը կարդալ, ուրկէ վերջ ախորժա՛կն ալ փախեր է, քո՛ւնն ալ, և այդ լուսացողականէն ետքը որոշեր է ա՛լ քանի մը տարի չարունակ բաղնիք չերթալ։

ԵՐՈՒԱ. Դ. ՕՂԼԱՅԵԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ք. ԳԱՍԱՊԵԱՆ